

REVISTA NOASTRA

PUBLICAȚIUNEA SOCIETĂȚII LITERARE
A ELEVILOR LICEULUI „UNIRGA”

Sub conducerea D-lui Profesor D-r C. Chifu

SUMAR

- C. — Iohan Gottlieb Fichte.
A. A. Leonfescu — In satul meu (versuri).
G. Sf. Graur — Necunoscutul.
J. Cătușca — Stinsă-i viața (versuri).
M. M. — Gioconda.
An. Mar. Nour — Sonet (versuri).
Emilian Constanfinescu — Tinerețea.
Radu Magora — Povestea lui Băngău.
An. Mar. Nour — Toamna (versuri).
Jean I. Radulescu — Despre traduceri.
A. G. Constanfinescu — Frascati
E. D. Relgis — Efemera.
G. A. Delamuncel — O serbare măreață.
G. A. Delamuncel — Revista Revistelor.
M. Zaharia Amurg de toamnă. (versuri)
G. A. Delamuncel — Cronică.

Probleme rezolvate 1, 5, 11, 12, 13, 15, 19, 25,
27, 28, 33.

Probleme propuse 51-65.

ANUL II, No. 6-7. 1-15 Februarie 1914.

Prețul 50 bani

Delegații noștri autorizați cu desfacerea revistei sunt:

D-ra Didina Burada cl. VII școala ortodoxa de fete Iași.
V. V. Pella cl. VII Liceul Internat str. Anastase Pauiu, 20 Iași.
Aurel Popovici cl. VIII R. Liceul «Petru-Rareș» P.-Neamț.
Em. Grigoriu cl. VII-a Liceul Național Iași.
Grigore A. Trifescu cl. IV Gimn. «Al. Ghica» Alexandria.
N. T. Băzu cl. III-a gimnaziu «V. Boerescu» R.-Sărat
Mihalache Atanase cl. IV-a gimnaziul din Caracal
Cherielescu C-tin cl. III-a
R. C. Vitan cl. V-a M. str. Calomfirescu 113 T.-Severin.
Gh. Nicodinescu cl. VI lic. „Petru și Pavel” Ploești.
Aristotel Gheorghescu lic. „A. Bașotă” Pomârla.
C. C. Nicolau, Internatul lic. „Princ. Carol” Tulcea.
Oct. Ștefănescu cl. VI R. lic. Internat Iași.
Const. N. Chifu cl. VII M. Lic. Carol I Craiova.
M. G. Arifeanu cl. VI Lic. Militar. Iași
Gh. Vlădescu cl. VII M. Lic. Codreanu Bârlad.
Mircea Ștefănescu Lic. Lazăr str. Batiște 18 București.
N. Pădureanu cl. IV gimnaziul militar din Craiova.
Petre Costescu cl. VI lic. Buzău.
Brutus Țanovici cl. VI lic. Brăila.

Manuscrisele și orice alte cereri de informațiuni precum și
conturile delegaților etc., se vor trimite pe adresa elevului G.
Alexan. la liceul „Unirea” Focșani.

Cererile de abonament prin mandat poștal se vor trimite
pe adresa D-lui P. G. Rarincescu. Calea Cuza-Vodă 78 Focșani

Chestiunile propuse din chimie, fizică și matematică,
precum și soluțiile lor să se trimeată pe adresa D-lui
profesor Savel Rachtivanu la liceul din Focșani.

„Revista Noastră” apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Abonamentul pe un an	4 lei
„ pe $\frac{1}{2}$ an	2 lei 50
Un număr	20 bani.

Persoanele care primesc două numere consecutive se
consideră ca abonate.

Manuscrisele nu se înapoiăza.

Iohann Gottlieb Fichte

La 27 Ianuarie 1914, întreaga națiune germană a serbătorit centenarul morții filosofului idealist, Iohann Gottlieb Fichte, celui mai mare elev al lui Kant. Nu este numai însemnat din cauza sistemului său filosofic, ci mai ales prin superioritatea personalității lui morale. Această superioritate morală; a fi bun, numai pentru bine, și a fi moral, numai pentru moralitate, ne desvăluie secretul puterii colosale, ce a exercitat-o asupra spiritelor timpului său și a făcut din el profetul și educatorul națiunii germane. «Să vrei să fii aceia ce trebuie să fii și ceia ce poți să fii și ceia ce deaceia vei fi. Aceasta este legea fundamentală atât a unei moralități mai superioare, cât și a unei vieți fericite». «În îndeplinirea veselă și de bună voe a datoriei noastre, facem vie și reală divinitatea în noi... și baza cea mai tare și ultimă a oricărei cunoștințe este datoria mea». Toată învățătura lui Fichte este viață și muncă. Cine vrea să pătrundă această învățătură trebuie se aibă un fel de asemănare congenială cu el, căci Fichte face parte din acele naturi, a cărui învățătură este un fel de mărturisire personală. El nu caută sensul vieții în cugetare, ci în faptă. Nu se consideră savant, ci un preot al adevărului. «Eu sunt chemat — zice el în prelegerile asupra «*Rolului savantului*» [Bestimmung des Gelehrten], pe care le-a ținut în Iena să dau mărturie adevărului; vieții și soartei mele nu le dau nici o importanță; la activitatea vieții mele țin nespuse de mult. Sunt un preot al adevărului. Sunt în serviciul lui; m-am îndatorat să fac totul, să îndrăsnesc totul și să sufăr totul pentru el¹⁾. Și în adevăr, viața lui a fost plină de suferinți, de îndrăzneală și a desfășurat o activitate uriașă. Fiu de țaran, al unui țesător din sătulețul Ramenau în Oberlausitz, unde s-a și născut la 19 Mai 1762. Ca băiat

1) I. S. 261 (VI, 333). Citatele sunt luate după excelența ediție a operilor lui Fichte, editate în șase volume de Fritz Medicus.

ajută pe tatăl său la muncă, mai ales însă, era trimis să păziască găștele.

Mama lui era o femeie plină de energie, mândrie și încăpăținare, însușiri ce le-a moștenit și Fichte, ca și toți oamenii mari, cari de obicei au moștenit temperamentul mamei lor. Tatăl lui era un om foarte bun și cinstit. După o întâlnire pe care a avut-o cu el, ca student, scrie în jurnalul său de zi: «Fă-mă, Doamne, un bărbat așa de bun și de cinstit ca tatăl meu și ia-mi toată înțelepciunea și tot am câștigat»¹⁾. O întâmplare, sau un act al providenței face ca tânărul păzitor de găște să învețe carte. Baronul de Miltiz, care locuia în apropiere, voia să asculte odată predica pastorului din Ramenau. Imprejurarea face, ca el să întârzie pe drum și să sosească după terminarea serviciului divin. Dorind totuși să asculte predica, a fost chemat băiatul Fichte, care era foarte atent la biserică și putea să reproducă din memorie toate predicile auzite. Fichte a rostit foarte frumos predica, însoțindu-o și de gesturile trebuincioase. Mirat de acest lucru, baronul ajută cu mijloacele sale proprii, ca Fichte să poată învăța în Meissen și în renumita școală de pe atunci din Schulpforla, care a dat mulți oameni de seamă Germaniei, ca Lessing și alții. În urmă se înscrie la universitatea din Iena ca student în teologie, facultate pe care o urmează apoi în Leipzig și Wittenberg. În timpul acesta, binefăcătorul său moare și Fichte este nevoit să lupte cu suferințele și lipsurile cele mai mari — din care cauză este nevoit să se ducă în diferite locuri ca învățător particular. În Zürich 1788 făcu cunoștință cu Pestalozzi, Lavater precum și cu viitoarea sa soție Johanna Rahn. Intors la Leipzig și voind a medita pe un student la filosofie, face atunci cunoștință cu filosofia Kantiană. Ce-a fost și ce a însemnat pentru el această filosofie, ne-o spune însuși într'o scrisoare adresată logodnicei sale. „M-am dedat cu totul la studiul filosofiei Kantiene; unei filosofii, care înfrânează puterea imaginației, care de altfel era foarte puternică la mine, dă întâietate judecății și spiritului o înălțare de neînțeles asupra lucrurilor pământești. Eu mi-am însușit o morală mai nobilă și în loc să mă ocup cu lucruri exterioare, mă ocup mai mult cu mine însu-mi. Acest lucru mi-a procurat o liniște, pe care n-o simțiam înainte și am trăit într'o stare exterioară precară, cele mai fericite zile. Voi dedica acestei

1) I. H. Fichte. Fichtes Leben und literarischer Briefwechsel. vol. II. pg. 57.

filosofii, cel puțin câți-va ani din viața mea, și tot ceia ce voi scrie deacum înainte, va fi despre ea". Și în alt loc: „Acum cred din inimă în libertatea omului și văd bine că numai cu această ipoteză sunt posibile datoria și virtutea". „Trăiesc într'o lume nouă, decând am început să citesc critica rațiunii practice. Lucruri despre cari credeam că n-au să-mi poată fi nici odată demonstrate, ca de pildă noțiunea unei libertăți și datorii absolute, sunt demonstrate și deaceia mă simt cu atât mai vesel. Este de neînțeles ce stimă pentru omenire și ce putere ne dă această filosofie, ce binecuvântare este ea pentru o epocă, în care morala era distrusă în fundamentul ei și noțiunea datoriei ștearsă din toate dicționarele!"

În fine, în toamna anului 1791 are ocaziune să viziteze pe Kant în Königsberg. Ca scrisoare de recomandare se gândește să scrie o lucrare în spirit kantian și în adevăr, timp de 18 zile scrise: *Versuch einer Kritik aller Offenbarung*. Lucrarea a fost bine primită de Kant, care a găsit un editor

FICHTE

ajunsesse om renumit. Grație acestui renume, fu chemat ca profesor extraordinar de filosofie la Universitatea din Iena în 1794, după ce în 1793 își serbase în Zürich căsătoria cu Iohanna Rahn. Aci desfășură o activitate strălucită și-și creiă un mare număr de auditori, grație mai ales personalității sale puternice. Unul din martorii oculari de pe acele vremuri ne dă următoarea caracteristică a persoanei și activității sale: „Trăsătura fundamentală a caracterului lui Fichte este onestitatea cea mai exemplară. Deobicei un asemenea caracter știe cam puțin de delicatețea și finețea. În scrierile lui în-

pentru ea și un loc de profesor particular în Danzig pentru autor. Dintr'o scăpare din vedere sau cu intenția autorului, lucrarea apărură anonimă, fapt ce făcu ca toată lumea să creadă că însuși Kant ar fi autorul. Când se lămurii greșala, prin chiar o scrisoare a lui Kant, Fichte

tâlnim puține pasagii în adevăr frumoase. *Punctul culminant îl formează întotdeauna caracterul mărimii și al tăriei.* Deasemenea nu vorbește tocmai frumos, toate cuvintele lui au însă greutate. Prelegerile lui fac sgomot ca o furtună care se descarcă de focul ei prin câteva lovituri. Nu înduioșează..., însă înalță sufletul;... el vrea să facă oameni mari. Ochiul lui este sever și mersul trufaș. Fantazia lui nu este înfloritoare, însă energetică și puternică. Tablourile lui nu sunt seducătoare, dar îndrăsnite și mari. El pătrunde în inima obiectului său și operează în imperiul ideilor cu o sinceritate, care arată că nu numai că el locuiește în această țară nevăzută, ci chiar o stăpânește.

Pe Fichte îl auzim mergând, săpând și căutând după adevăr. El nu spune ce vrea să facă; ci face. Însă spiritul filosofiei lui Fichte este un spirit mândru și curajos, căruia domeniul cunoștinței omenești îi este în toate părțile prea îngust; care la fiecare pas ce-l face, brăzdează căi noi; care se luptă cu limba, pentru ca să-i smulgă cuvinte îndeajuns pentru mulțimea ideilor; care nu ne conduce, ci ne apucă și ne târăște cu el și al cărui deget nu atinge nici un obiect, fără să-l zdrobiască¹⁾. În lena avu însă să sufere foarte mult din cauza invidiei colegilor și mai ales a oamenilor bisericești, care-l acuzau că ținea niște prelegeri cu conținut moral [die Bestimmung des Gelehrten] Duminica dimineața, nu însă în timpul serviciului divin. Pe când ținea aceste prelegeri se gândi să reformeze și viața cea neregulată și adesea călcând regulele moralei a societăților studențești. În urma unor neînțelegeri avute, cari au avut rezultat și spargerea în vre-o câteva rânduri de către studenți a ferestrelor casei lui Fichte, acesta este nevoit să plece pentru câțva timp din lena, așa că vara anului 1795 o petrece în concediu, în Osmannstädt. Anii următori 1796—98, în care Fichte a scris cele două introduceri la teoria științei. [Wissenschaftlehre], dreptul natural [Naturrecht] și morala [Sittenlehre], aceasta din urmă una din cele mai însemnate opere filosofice ale poporului german, însemnează punctul culminant al activității lui Fichte. Soarta-i rezervă însă alte greutăți și alte necazuri. Dela 1797, da la iveală împreună cu un alt coleg Niethammer o revistă filosofică intitulată «Philosophische Journal». În această revistă Forberg, rector în Saalfeld, un orașel nu departe de lena, publică un articol despre „des-

1) Forberg, Fragmente aus meinen Papieren, 1796.

voltarea ideiei de religie". [Entwicklung des Begriffes der Religion,] ca să mai modereze acest articol scris într'un limbajiu cam tare, Fichte îl însoțește cu scurt tratat «despre motivul credinței noastre într'o conducere divină a lumii». [Über den Grund unseres Glaubens an eine göttliche Regierung]. Din cauză că Fichte insista prea mult asupra părții morale de religie, numind pe D-zeu și ordinea morală din univers, a fost atăcat de cărmuirea din Dresda și acuzat de ateism și de aici toată chestiunea se numește cearta pentru ateism (Atheismusstreit) Fichte răspunde prin două scrieri: *Appelation an das Publikum și Gerichtliche Verantwortungsschrift (1799)*. Curtea din Weimar unde era și Goethe printre persoanele cele mai influente, spera într-o aplanare a conflictului, când Fichte printr-o scrisoare privată, în care amenința cu demisiunea dacă ar primi din cauza aceasta vr'un reproș, a stricat totul. În urma acestui nesocotit fapt demisia i-a fost primită, Goethe susținându-o chiar. Iată-l acum pe Fichte neștiind unde să-și găsiască un adăpost, căci și celelalte state germane, auzind că este ateu i-au interzis de a trăi în mijlocul lor. În fine printr'un cunoscut face o petițiune către regele Prusiei Friederich Wilhelm III, rugându-l să-i permită a se așeza în Prusia. Regele 'i permite, punându-i pe petiție următoarea rezoluție: „Este Fichte un cetățean așa de liniștit, după cum reiese din totul și departe de orice legături periculoase i se poate permite să se așeze în statele mele. Este adevărat însă, că Fichte ar fi în oarecare vrăjmășie cu bunul D-zeu, acest lucru să-l rezolve bunul D-zeu cu el; pe mine nu mă privește“.

Ideile filosofico-religioase ale lui Fichte în acest timp se pot rezuma astfel: Religione este încrederea tare în ordinea supranaturală, nepăsarea de urmările, pe care le poate avea fapta mea în lumea sensibilă. A plecat fapta mea dintr'o intențiune morală, puțin îmi pasă de urmările pe cari le-ar avea în lumea văzută. Religionea este încredere absolută în ordinea supranaturală, care duce la bun sfârșit tot, ce se face din intențiuni bune. Această încredere a credinței este fericire, este viață în D-zeu și omul își câștigă această fericire prin fapte morale făcute de bună voe. Religionea se naște prin aceea că omul vine la D-zeu. Credința religioasă vine din fapta morală. „Deaceia este o neînțelegere a zice: este îndoelnic, dacă există sau nu un D-zeu. Nu este de loc îndoelnic, ci lucrul cel mai sigur, care există, baza tuturor celorlalte certitudini, singurul lucru absolut obiectiv, că există o ordine morală a lumii,

care arată oricărui individ înțelept locul lui hotărât în această ordine și așteaptă ca el să munciască; că soarta fiecăruia, intru cât nu s-a făcut-o el singur prin purtarea lui, este un rezultat al acestui plan¹⁾). Ce este D-zeu, care ar fi ființa lui? „Acea ordine morală vie și activă este D-zeu însuși, noi n'avem nevoie de un alt D-zeu și nici nu putem cuprinde cu mintea un altul. Rațiunea noastră nu ne arată nici un motiv, care ne-ar face să eșim din această ordine morală a lumii și să conchidem dela lucrul făcut la autor, acceptând o ființă deosebită, cauză a celeia. Mintea originară nu trage desigur această concluzie și nu cunoaște o atare ființă deosebită²⁾ „Creiază în tine sentimentul datoriei și vei cunoaște pe D-zeu și pe când ne vei apărea nouă celorlalți încă în lumea simțurilor, tu însă te vei afla și aici pe pământ în viața veșnică..... sentimentul datoriei nu-și are baza în credința în D-zeu și nemurire, ci din contra credința în D-zeu și nemurire se bazează pe sentimentul datoriei³⁾. În Berlin trăi Fichte ca particular ocupându-se cu scrieri și cu prelegeri populare, frecventând cercul romanticilor, între cari frații Schlegel, Tieck, Schleiermacher, etc. Din cauza nenorocirii întâmplare în lena, toată atențiunea lui a fost îndreptată asupra religiunii, a făcut să vibreze mai tare coardele inimii, fapt ce a făcut pe mulți să admită o schimbare în felul său de gândire, o schimbare a sistemului său filosofic. Fichte însă a rămas același și tot așa și sistemul lui filosofic care după el depinde de felul omului. „Ce fel de filosofie și alege cineva, depinde și de ce fel de om el este; căci un sistem filosofic nu este ca un mobilier mort, pe care l-am putea pune la oparte, după cum voim, ci este însuflețit de sufletul omului, care-l are⁴⁾. În timpul șederei sale în Berlin dă la iveală Fichte următoarele scrieri: Die Bestimmung, des Menschen, der Geschlossene Handelsstaat 1800, der sonnenklare Bericht etc.

În anul 1806 apărură trei opere, eșite din prelegerile ținute și anume: Grundzüge des gegenwärtigen Zeitalters, das wesen des Gelehrten și Anweisung zum seligen Leben oder Religionslehre.

1) Fichte III, 131—132 (V, 187—188).

2) Fichte III, 130 (V 186).

3) Ibid. III 170 (V 210).

4) Fichte III, 18 (I 434).

Nenorocirea venită în acelaș an asupra poporului german, prin lupta de la Iena sgudui profund sufletul lui și-l făcu să se gândească la un mijloc de îndreptare și regenerare al poporului. Acest remediu l-a găsit Fichte în înnoirea lăuntrică a poporului prusian, în sensul ideilor pedagogice ale lui Pestalozzi. El a fost așa dar crainicul, care a expus în fața națiunii germane importanța ideilor lui Pestalozzi, a fost profetul a aceia ce trebuie să fie „Studiez acum sistemul de educație al acestui bărbat (Pestalozzi) și găsească în el adevăratul mijloc de vindecare pentru omenirea bolnavă, precum și singurul mijloc, a-o face proprie pentru înțelegerea teoriei științei”¹⁾ Rezultatele studiului le-a expus Fichte în celebrele sale cuvântări către națiunea germană, ținute în Berlin 1807/08. pe când pe sub ferestre treceau soldații francezi. Aceste cuvântări au făcut ca Fichte să trăiască în sufletul poporului, care nu-i înțelegea de altfel sistemul său filozofic, ca unul dintre cei mai puternici oratori și unul dintre cei mai înflăcărați patrioți. Lupta armelor a încetat și acum începe lupta pe terenul ideilor și al caracterelor. Națiunea nu poate să-și mai cârmuiască viața exterioară. Educația tinerimii 'i stă încă în putere. Aceasta trebuie folosită pentru a creia o nouă generațiune, care să aibă posibilitatea să-și pună idealuri mari și să se sacrifice pentru ele. Tot poporul, nu numai o clasă, trebuie deșteptat și înainte de toate trebuie făcut posibilă o dezvoltare a caracterului. Trebuie să începem de la trebuințele și instinctele naturale, care se găsesc în orice om, căci educația nu poate să dea omului, ceia ce nu se găsește ca aptitudine în el. Vrea să creieze oameni liberi (freie Menschen), independenți și acest lucru nu se câștigă din afară, ci numai prin o transformare internă a ființei noastre.²⁾ La 1810 Fichte a fost numit profesor la Universitatea înființată în acelaș an în Berlin, fiind ales și întâiul ei rector. La începutul războiului pentru independență în contra francezilor din 1813, ceru voie să iea și el parte ca orator în campanie. Nu i-s-a permis. Cu toate acestea tot a căzut victimă a războiului, murind în urma unor friguri de nervi, pe care însuși soția lui le adusese din lazaret. Astfel pieri în 1814 Ianuarie 27, ca victimă a datoriei, acela pentru care datoria era totul, ceia ce noi numim lume și lumea noastră numai materialul sensibil al datoriei noastre. Pe mormântul lui în Berlin citim și astăzi frumoasele cuvinte scripturistice: „Invățătorii vor lu-

1) *Leben und literarischer Briefwechsel* Vol. I, pg. 389.

2) H. Höfding, *Geschichte der neuen Philosophie* Vol. II pg. 164.

mina ca strălucirea cerului și aceia, cari au îndreptat pe mulți spre dreptate, ca stelele vor lumina în veci vecilor”.

Acum Fichte ar putea fi fericit, că ideile și dorințele lui s-au realizat și fericirea, pe care o credea posibilă numai dincolo de mormânt ar putea-o gusta și aici, unde viața i-a fost muncă și datorie. „Fericirea este numai dincolo de mormânt. Totul pe pământ este nespus de mic; aceasta o știu : însă nu fericirea este aceia ce caut eu; știu că nu o voi găsi. Am numai o pasiune, numai o trebuință, numai un sentiment plin de mine însumi : să lucrez pentru ceilalți. Cu cât lucrez mai mult, cu atât îmi apar mai fericit. Este aceasta o iluzie? Poate, la baza ei însă este adevăr ¹⁾

Focsani.

C.

In satul meu

In umbra șării plâng tălăngi
In satul de pe vale.
E satul meu și mi-e drag
Mai mult decât ori care.

Ș'am ascultat și doina 'n el,
O doină plin' de jale,
Ce-a adormit de-atâtea ori
In noapte 'ntreaga vale.

In el trăit-am anii mei
De tinereță dulce;
In el priveam cum trece'n crâng
Părăul să se culce.

Ș'acum mă'ntorc dintre străini
Și inima-mi se frânge
Că'n satul meu nu mai sânt doini
Și fluer nu mai plânge.

Tălăngile răsună rar.
Pe cer același stele.
Dar vremile, s'au stâns de mult,
In sat sunt lacrimi grele....

Botosani.

Alexandru Al. Leontescu.
cl. VI

1) Lehen und literarischer Briefwechsel Vol. II pg. 57.

NECUNOSCUTUL¹⁾

Toată știința omenească e ca o picătură de apă într'un ocean. Această-i proporția între ceia ce știm și ceia ce ne-ar rămâne să știm, între cunoscut și necunoscut. Am început să silabisim câteva rânduri din uriașa carte a naturei, în jurul nostru, înaintea noastră necunoscutul ne întâmpină. Ici și colo câteva licăriri. Dar acestea sunt așa de slabe, atât de rare că nu pot servi de călăuză; ne arată cel mult adâncimea întunericului în care ne aflăm.

Iu față ni se ridică marile probleme ale originii originilor și ale adevărului absolut.

Ce e în realitate universul acesta cu globurile lui de foc cari se prăbușesc în goana nebună pe căile nemărginitului, cu drama vieții omenești ce-și destramă firul în cuprinsul lui? Care-i țintă existenței lui? etc. etc.

Problemele acestea ne întâmpină la fiecă pas în viața zilnică; de cutez în să pătrundem cu privirile dincolo de hotarul ce desparte cunoscut de necunoscut, mai mari și mai neliniștitoare ne apar ele. De câteva mii de ani spiritele aleargă după rezolvirea lor. Timpul a trecut, secole s'au așternut în acest interval, generații s'au perindat, perindând cu ele în goana vieții întrebările chinuitoare și problemele au rămas neschimbate. Deslegarea lor n'a înaintat.....

Ne mândrim azi cu știința. Ajutatu-ne-a ea în neștiința noastră? Că s'au făcut nenumărate descoperiri, că s'au scris volume peste volume rezultate ale adâncilor speculațiuni filozofice a unor mari spirite, cine o tăgăduiește?

La ce au tins acestea dacă nu la cunoașterea naturei?

Reușit-au? E greu s'o afirmăm.

Ni s'au dat amănunte asupra lucrurilor ce cad mai aproape sub simțurile noastre și încă foarte multe amănunte. Ne învârtim într'un cerc extrem de strâmt în care suntem ca și atât puternici. Avem atâtea materialuri că ne-ar veni să credem că nimic n'a rămas necunoscut cercetărilor omului și că universul și-a spus toate enigmele ce închide Mulțimea materialurilor să ne facă să credem în posedarea realității! E o iluzie ca alătea altele. Adevărul n'are nevoie de fraze interminabile ca să fi exprimat.....

.... Privim natura prin oglinda relativității.

Cum am putea deci găsi adevărul absolut?

1) N'am avut intenția să arăt aci progresele practice datorite cercetării necunoscutului.

Avem anumite organe și simțuri cu care ne-a înzestrat necesitatea. Vom privi lumea prin aceste simțuri, prin ochii și urechile ce avem.

Vedem într'un fel lucrurile. Alte ființe înzestrate cu alte simțuri sau cu aceleași simțuri în grade diferite vor percepe diferit aceleași lucruri. Care din ele e măsura adevărată? Unde e realitatea?..

.... Cunoaștem prea puțin din puținul ce putem cunoaște. Privim lumea prin cele 7 sau 8 simțuri ce ne-a dat natura. Dincolo de aceste simțuri totul e întuneric pentru noi. Inteligența noastră e în primul rând opera acestor simțuri; ele au contribuit mai mult ca orice la formarea ei. Și cât de imperfecte sunt, cât de puține ne spun ele și cât de nestatornice, de fragile sunt spusele lor. Și ceia ce aceste simțuri ne fac cunoscut noi o luăm drept realitatea însăși; analogiile ce ele ne fac să întrevădem le aplicăm la ceia ce imaginația ne face să bănuim privitor la universul întreg

Dacă ni s'ar reduce unul din simțuri ni s'ar reduce și orizontul. O ființă care ar avea numai auzul ar îmbrățișa natura întreagă numai prin acest simț, orizontul intelectual i-ar fi extrem de mărginit (deși ar ajunge la oare care perfecțiune în acest simț). Dacă această ființă s'ar încurcă să definească natura n'ar defini-o ca fiind o melodie muzicală?

Dar extrem de mărginit e însăși orizontul nostru intelectual față de nesfârșita varietate a naturii.

Un simț mai mult și o nouă lume s'ar deschide în fața uimitei noastre inteligenți. Adăogați alte 10 simțuri: ce orizonturi largi, câte căi noi, ce frumuseți necunoscute ni s'ar desfășura! De atâtea ori mai mare, mai frumoasă, mai întinsă ni s'ar părea natura. Am găsi poate armonii fermecătoare, puteri uriașe, legi eterne în cele cari azi ne lasă indiferenți sau a căror existență nici nu o bănuim.

Și să ne încumetăm să judecăm natura ca fiind numai ceia ce simțurile noastre ne-o arată?

Suntem trecători și universul e veșnic; cum am putea să-i judecăm veșnicia? Cum am putea să-i cunoaștem nemărgenirea, noi cari vedem numai obiecte mărginite ca și spiritul nostru?

Suntem mici și slabi; de vom voi să măsurăm natura îi vom aplica tot măsura micimei și slăbiciunii noastre.

Cunoaștem superficialul fără să bănuim măcar *esența*. Ceia ce universul e în realitate pare cu neputință să aflăm. Ne mărginim la raporturi, la analogii.

E o iluzie, aceia a libertății și puterii spiritului în domeniul gândirii; el e mai înlăntuit de cât cum e înlăntuit de corpul ce-l închide. Ne închipuim că străbatem cu spiritul depărtări uriașe; vai! n'am făcut nici un pas în câmpul universului, ori cât de departe ne-ar fi dus imaginația; nemărginirea ne pare orizontul spiritului, pe când el nu face de cât să se învârtă în încăperea aceluiaș strâmt cerc.

De am voi să pășim dincolo ne simțim slăbiciunea și ne cunoaștem neputința. E ca și cum am încerca să clădim în văzduh.

Croim sisteme privitoare la origina și reala structură a universului. Ce pot fi ele de cât rezultatul analogiilor din nimicul ce cunoaștem! Cât de

departe sunt de adevăr! Putem să ne închipuim universul în ce mod am voi; nici odată poate nu-i vom bănuî adevărata natură.

«Il n'y a pas d'apparence — scria Voltaire¹⁾ que les premiers principes des choses soient jamais bien connus. Les souris qui habitent quelques petits trous d'un bâtiment immense, ne savent ni si ce bâtiment est éternel ni quel en est l'architecte ni pourquoi cet architecte a bâti. Elles tâchent de conserver leur vie, de peupler leurs trous et de fuir les animaux destructeurs qui les poursuivent. Nous sommes les souris; et le divin Architecte qui a bâti cet univers n'a pas encore, que je sache, dit son secret à aucun de nous».

Focsani

Georges St. Graur

Cl. VII M.

Stinsă-i viața

*Stinsă-i viața cum în codru
Cântăreți cu glasuri line,
L-au lăsat în părăsire,
Și-au plecat în țări străine.*

*Pe cărări ce-au fost bătute
De flăcâi cu mers agale,
Trosnind ramurile uscate,
Trece'un vânt cântând de jale.*

*Iar în clipe cadențate
Spune'un glas îndepărtare:
„Taci, nu plânge drag copile,
Fericirea-i trecătoare“.*

*Trist și'tunecat i-acuma,
Nu e vesel ca'nainte;
Liniștea-i te înfloară
Parca-i fi printre morminte.*

*Țipete sfâșietoare
Scoate-o bufnă 'ntr'un tufiș,
Și pe-a timpului cărare
Vremea trece pe furiș.*

Jean Tătulescu
clasa VI școala normală, Buzău

1) Correspondance.

GIOCONDA

Câte nu s'au scris despre Gioconda, de atâtea veacuri de când penelul lui Leonardo da Vinci, a reușit să dea lumii, această capod'operă în arta portretisticeii.

Marii scriitori, criticii mari de artă, au consacrat volume întregi acestui portret și mai ales pentru tâlmăcirea expresiei sale.

Acum, când s'a redat lumii această comoară, credem nimerit, — pentru ca cititorii noștri să-i poată aprecia mai bine meritele și valoarea, — să publicăm următorul fragment din publicația «Les Grands musées du Monde» *].

„N'am uitat emoția care a zguduit întreg universul civilizată, când s'a răspândit vestea de necrezut: «Gioconda a fost furată». În toate părțile pământului, această pierdere fu simțită ca un dezastru.

Dezastru, de sigur și fără echivalent, de oarece cu Gioconda a dispărut una din cele mai mărețe producțiuni ale geniului omenesc. Cu toată colecția sa extraordinară de capod'opere, „Salonul Pătrat“ [al Louvrului] a pierdut cea mai mare din gloriile sale; din caseta plină cu giuvaere, lipsește cel mai frumos diamant, acela care aruncă focurile cele mai strălucitoare și cele mai curate.

Monna Lisa numai primește pe vizitator cu surâsu-i enigmatic și cine știe unde își odihnește azi ciudata creatură privirea-i tulburătoare și misterioasă? Și cu toate acestea mai viețuiește în noi speranța, neînșelătoare credem, de a o revedea într'o zi în locul de altă dată, triumfătoare și zeflemistă, grupând în jurul frumuseții sale nemuritoare, o curte mult mai numeroasă de adoratori.

Nici o pictură pe lume, n'a provocat o atât de deplină admirație. Gioconda a avut poezii săi, romancierii săi, iubii săi. Unii oameni au adorat'o ca pe o ființă vie; au fost unii care s'au și sinucis pentru dânsa și poate într'o astfel de pasiune ar trebui căutată și enigma ciudatei sale dispariții.

Să recitim pagina entuziastă în care Theophile Gautier cântă pe Monna Lisa: „Gioconda! Sfinx de frumusețe care surâzi atât de misterios în cadrul lui Leonardo da Vinci și pari a propune admirației secolelor o enigmă pe care n'au rezolvat'o încă, o atracțiune de neînșelată care îndreaptă pașii întotdeauna către tine! Oh! în adevăr, cine n'a rămas ore întregi în fața acestui cap, scăldat în nuanțe crepusculare, înfășurat în pânze străvezii și a cărui trăsături, melodios

*] «Le Louvre» sub conducerea D-lui Armand Dayot.

muiate într'un abur violet, apar ca o creație de vis prin negrul zăbranic al somnului! Din ce planetă a căzut, în mijlocul unui peisagiu de azur, această ființă ciudată, cu privirea-i care promite voluptăți necunoscute și expresia-i dumnezeiesc de ironică? Leonardo da Vinci imprimă figurilor sale o astfel de pecetie de superioritate, că te simți tulburat în prezența lor. Penumbrele ochilor lor adânci, ascund secrete interzise profanilor și mlădierele buzelor lor batjocoritoare, convin unor zei care știu tot și disprețuesc ușor vulgaritățile omenești.

Ce fixitate neliniștitoare și ce sardonism supraomenesc în acești ochi întunecați, în aceste buze onduloase ca arcul Amourului după-ce a azvârlit săgeata! Nu s'ar putea spune că Gioconda este zeița Isis a unei religii criptice și crezându-se singură desface cutele vălului său? Neprevăzătorul care o surprinde trebuie să inebunească și să moară? Niciodată idealul feminin n'a împrumutat forme mai inevitabil seducătoare. Credeți-mă că dacă Don Juan ar fi întâlnit pe Monna Lisa, ar fi fost cruțat de a mai scrie pe lista lui numele a trei mii de femei; ar fi unul singur scris și aripele dorinței sale ar fi refuzat de al purta mai departe, căci s'ar fi topit și și-ar fi pierdut penele în soarele negru al acestor ochi. Noi am revăzut-o de multe ori pe această adorabilă Giocondă și declarația noastră de dragoste nu ni se pare astăzi prea călduroasă.

Ea e mereu acolo, surâzând cu o voluptate batjocoritoare numeroșilor săi iubiți.

Pe fruntea ei se odihnește cea seninătate fermecătoare, a femeiei care e sigură că va fi vecinic frumoasă și care simte că e superioară idealului tuturor poezilor și tuturor artiștilor.

Divinul Leonardo a lucrat patru ani la acest portret, pe care nu s'a putut hotărâ al părăsi și pe care nu l'a considerat nici-odată ca terminat.

În timpul ședințelor cântau muzicanți, pentru a înveseli frumosul model, a nu-l lăsa să obosească și prin urmare să împiedice trăsăturile sale fine să ieie un aer de plictiseală.

Trebuie să regretăm oare, că negrul particular pe care îl întrebuiță Leonardo, a avut precădere în nuanțele culorilor Monna Lisei și le-a dat această delicioasă armonie violacee, această tonalitate abstractă care pare a fi coloritul idealului? Nu credem. Acum misterul se adaogă farmecului și tabloul când era proaspăt lucrat, eră poate mai puțin seducător.

GIOCONDA

Modelul acestui măreț portret se numește Lisa Maria di Noldo Gherardini; ea se căsătorii în 1495 cu Francesco di Bartolomeo de Zenobi del Giocondo, de unde numele său de «Gioconda» sub care e astăzi celebră.

Gioconda a fost pictată cam pe la 1500. Francisc I a cumpărat-o pentru patru mii monede de aur și a poruncit s'o așeze în cabinetul aurit dela Fontainebleau. Ea trecu apoi în camera lui Ludovic al XIV-lea la Versailles. După marea revoluție franceză, vestitul portret fu transportat la Luvru și așezat în «Salonul Pătrat» de unde a dispărut în August 1911.

Acestea au fost scrise înainte de găsirea tabloului. Astăzi, Gioconda domnește din nou, din rama-i bogată, asupra lumii ce se îmbulzește s'o admire și surâsu-i devenit simbolic, își bate iar joc de atâta lume ce i se închină ca unei zeițe.

După o lipsă de mai bine de 2 ani din sânul familiei sale din „Salonul Pătrat“ al Luvrului, familie de prieteni și de rivali totdeodată—datorită împrejurărilor,—după o aventură ce o datorește dragostei unui Italian—mai mult de bani, decât de glorie sau de răzbunare,—ea își reia locul de altădată, mai slăvită, mai cântată ca oricând.

M. M.

SONET

*Ca fluturii s'globii de primăvară
Cobor alene fulgii pe câmpie
Și dealul se îmbracă 'n albă iie
Și apa e'nghețată pe sub moară.*

*Pe câmp răsună trist o melodie
Și vântul plânge 'n fiecare seară,
De crezi că tot pământul o să moară
Și tot ce-a fost, nimic n'o să mai fie.*

*Cu gândul dus în lumi ce sunt departe
Eu retrăiesc o lume de-altă dată
Și parcă tot ce-a fost citesc din carte*

*Și nu știu cum, că parcă-un glas de fată
Mă chiamă să fugim în altă parte
Dar sufletul mi-e mort că niciodată.*

Bucuresti.

An. Mar. Nour

Tinerețea

Foștilor mei colegi și prieteni dela «Unirea»

Într'o seară tristă de iarnă, când primele umbre ale nopții învăluiau ușor pământul, alungat de vânt și ninsoare un stol de vrăbii s'a adăpostit sub streșina casei. Era atâta ciripit și atâta mișcare, încât fără să vreau le-am dat ascultare. Își povestiau nevoile, își cântau de dragoste sau înfrigate visau la zilele frumoase, la zilele pline de lumină și căldură ale primăverii?...

Sărmane păsărele! Cu voi am visat și eu îngânând încet vechile versuri ale lui *Metastasio* :

Oh, primavera, gioventù dell'anno!

Oh, gioventù, primavera della vita!

Primăvara și tinerețea! Nume magice legate prin forțe misterioase, plămuite din visuri și speranțe pe care atâtea suflete v'au iubit, v'au cântat și v'au plâns. Voi sunteți dintre lucrurile acelea, care odată duse sunt pierdute pentru veșnicie, căci dacă primăvara se mai reîntoarce fără tinerețe ea nu mai are nici farmecul și nici parfumul dătător de viață. Puțini sunt fericiții aceia, care au știut, să vă păstreze cu sfințenie până'n ultimele clipe hărăzite de soartă și mai puțini sunt aceia, cari au știut să vă prețuiască frumusețea. Abia ivirea primelor fire albe îi face pe cei mai mulți, să se gândească la zilele de odinioară risipite cu atâta dărnicie și nesocotință. Soarele apune răsărind a douazi mai strălucitor și mai luminos; dar tinerețea odată apusă se duce pentru totdeauna în întunericul neființei, în lumea umbrelor.

Cei vechi o divizaseră sub numele de *Hebea*, frumoasa Hebee pe care Junona i o dă de soție lui Hercule. *Antonio Canova* a imortalizat-o într'o sculptură celebră sub înfățișarea unei tinere fete cu plete blonde într'o mână ținând amfora și'n cealaltă o cupă, căci ea îndeplinea pe lângă zeii Olimpului rolul de paharnic.

Până la ce vârstă ține tinerețea și care-i ultimul ei hotar nu cred să poată nimeni statornici, căci există — cum spune Alfred de Musset: «Jeunesse de visage et jeunesse de coeur». Cea dintâi cu frăgezimea feței, cu ușurința mișcărilor, cu vioiciunea și mlădierea trupului; cea de-a doua cu duiosia, cu blândețea și farmecul negrăit al sufletului. Și dintre ele de bunăseamă că cea din urmă e ade-vărata tinerețe, aceea care nu ne părăsește niciodată și care ne e cel mai cre-

dincios tovarăș în trecerea noastră prin această lume. Ideia aceasta o găsesc până și la *D. Cantemir*: «Adevăratul trup îmbătrânind, sufletul întinerește».

Nu-mi pot explica altfel această memorie afectivă, care face ca un *I. Turgheneff*, să scrie la cincizeci și doi de ani «Apele primăverii», acea poemă a tinereții, în care zugrăvește dragostea la douăzeci de ani sau ca un *Brătescu-Voinești* cu tâmplele albite «un moșneguț», cum se numește singur, să poată presăra în întreaga sa operă acel farmec duios, veșnic tânăr, care dă eroilor săi un caracter de sfințenie.

„Și scrisoarea ta, cum aduce vântul de vară mireazma cea îmbătătoare de pe un șes cosit de curând, așa de pe întinsul fără hotar al melancoliei tale, îmi aduce un parfum de tinerețe, de-o tinerețe sfântă, de care începusem a crede că nu se mai află pe pământ. Tu ești singurul dintre scriitorii noștri, care spuind lucruri foarte bătrânești, păstrează în tot ce spune, curată și întreagă, fermecătoarea frăgezime de sentiment a celor dintâi ani de tinerețe“. [*Al. Vlahuță*].

Pe *Apollon* sculptorii vechi l-au reprezentat ca imagine a frumuseții la treizeci de ani, iar pe *Hercule* la patruzeci — tocmai vârsta lui *Arnolphe* «babalâcul» din comedia lui *Molière*. E desigur multă ironie în faptele acestea, dar și mult adevăr.

Totul se uită pe lume, tinerețea niciodată și de aici părerile de rău, aducerile aminte.

„Nimic nu poate fi pentru om mai frumos decât trecutul, căci trecutul e tinerețea și tinerețea este fericire!... fericire de a crede în toată pasărea ce zboară, fericire de a crede în frumosul și bunul, fericire de a nu se îndoii de cinste și de multe, fericire de a nu gândi la nimica, de a nu ști ce este viața și ce neagră prăpastie este sufletul omului... [*A. Russo*].

Cine n'a avut douăzeci de ani și n'a vorbit cu luna și cu stelele? Cine n'a rătăcit neștiutor pe cărările visării și n'a crezut în veșnicia lumii acesteia? Cine n'a simțit darurile vieții și dragostea pentru toate frumusețile firii? Și cine n'a lăcrămat fericit, încrezător în farmecul iluziilor eterne și n'a adorat în tăcere plâsmuirile fantaziei?

Atât cât sufletul mai poate tresări la freamătul codrilor și șoaptele isvoarelor, la zâmbetul privirilor și tremurarea cântărilor; atât cât sufletul se mai poate înduioșa la vederea nedreptății și-a suferinței, la gloriile trecutului și nădejdele viitorului; atât cât mai păstrează în sine întreagă și sinceră puterea credinței și fiorul iubirii, el e tot tânăr, cu toată cununa albă și luminoasă a bătrâneții, ce-i împodobește fruntea și tâmplele. Puținele suflete ce au ajuns astfel de zile, acelea și numai acelea pot spune c'au pășit pe calea fericirii și au descoperit drumul ce duce spre veșnicie. Toți am cunoscut pe viteazul *Ștefan*, pe bunul și marele *Ștefan*, dar nici unul nu ne-am gândit că și el a fost odată: «un tinerel frumos cu ochii albaștri și cumiți, a căror dulce privire e pururea dusă, pierdută în cine știe ce adâncime de gânduri mari», — «o mândrețe de *Făt-Frumos*». [*A. Vlahuță*]. Și *d. Delavrancea* ni-l arată pe patul de moarte retrăind în destăinuirea *Oanei* un episod — poate cel mai frumos — din tinerețea sa îndepărtată. Astfel pentru sărmana noastră ființă menită peirii, tinerețea e fără îndoială cea mai duioasă mângâiere, cea mai sfântă alinare.

Natura a înzestrat cu daruri neprețuite timpul acesta frumos, pe care nimic nu-l poate ajunge sau întrece. Veselia naivă și curată, ce se trezește la cea

mai mică adiere de mulțumire e întovărășită neconținut de vioiciune și înseninare. Tânărul are prea multă viață, prea multă energie; el simte nevoia de a o risipi, de a împărtăși și altora din ea; în visurile sale ar vrea, să îmbrățișeze universul întreg cu toate comorile și frumusețile ce ascunde. Călăuzit de fantazie trăește într'o lume ideală, unde nu-i decât nevinovăție, entuziasm, iubire și libertate, într'o lume unde nu se cunoaște decât dreptatea și frăția, fericirea și armonia. El nu știe ce-i grija și nevoia; totdeauna se uită pe sine:

Nu credeam să'nvăț a muri vreodată
Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi
Ochii mei 'nălțam visători la steaua

Singurătății. [Eminescu]

Tinerețea iubește viața sub toate formele ei minunate, dar mai ales în cele ce se găsește un strop de necunoscut și mister.

Nu îndrăznesc să spun, că tinerețea este timpul fericirii, — fericirea e ceva prea personal și prea variat, poate numai o himeră, dar drumul spre această himeră este fără îndoială o realitate și în acest drum tinerețea cuprinde partea cea mai atrăgătoare, cea mai bogată în daruri și bucurii: o grădină înflorită în mijlocul pustiului fără de hotar. De aceea ea formează una din eternele teme ale poezilor, dintre care unii — „*esprits printaniers*“ cum îi numește Lamartine — nu nu numai că au cântat-o, dar au iubit-o cu toată pasiunea sufletului lor ales și simțitor. Au fost la Greci *Theocrit și Anacreon*, la Romani *Catullus, Ovidiu, Virgil* și mai ales *Horațiu*, care a împodobit aproape întreaga sa operă cu florile gingașe ale lirismului său delicat:

Quid sit futurum cras, fuge quaerere et
Quem fors dierum cumque dabit lucro
Appone nec dulces amores
Spere puer neque tu choreas,

Donec virenti canities abest
Morosa. Nunc et campus et areae
Lenesque sub noctem susurri
Composita repetantur hora.

La Francezi *Ronsard, Chénier, Hugo, Musset* și atâția alții până și scepticul *Voltaire*. Dar n'a fost aproape poet, n'a fost scriitor, care să nu lase un rând, o frântură de gând asupra tinereței, fiecare așa cum a simțit-o și cum a înțeles-o. Câtă deosebire de concepție între *Boileau* rece și gnostic:

Un jeune homme, toujours bouillant dans ses caprices,
Est prompt à recevoir l'impression des vices,
Est vain dans ses discours, volage en ses désirs,
Rétif à la censure et fou dans ses plaisirs....

și romanticul *Chateaubriand*: «Il n'y a rien de plus poétique, dans la fraîcheur de ses passions, qu'un cœur de seize années. Le matin de la vie est comme le matin du jour, plein de pureté, d'images et d'harmonies“.

Romantismul cu stăpânirea imaginației și-a sensibilității este prin excelență literatura tinereței. *Chateaubriand, Lamartine, Hugo și Musset* la Francezi; *Novalis, Heine și Hoffmann* la Germani; *Byron și Shelley* la Englezi; *Leopardi* la Italiani și *Eminescu* la noi vor fi totdeauna autorii de predilecție ai tinerimei. Dar clasicul *Goethe* n'a lăsat și el în „*Suferințele tânărului Werther*“ una din paginile cele mai mișcătoare poate, din această primă epocă a vieții?

În literatura noastră dela *Costache Conachi*, care cânta așa de naiv:

Săracelor tinerețe
Trecătoare și glumețe.... și până la *Alexandri* «vecinic tânăr

și ferice», care cântă pe «Juna Rodica, floarea de crin»; dela *Iancu Văcărescu* din „Primăvara amorului“ și până la *Coșbuc* din „La oglindă“ tinerețea cu daturile ei a fost analizată din ce în ce mai puternic. *D. Vlahuță* a fost poetul cel mai iubit, cel mai prețuit al tinerilor de pe la 1890 ne spune d. Ibrăileanu. Volumul său «Iubire» a fost pentru cei mai mulți din ei cartea de căpătâiu, căci nimeni nu le cânta mai duios visurile și dorurile, melancolia și tristețea...

Există un fel de farmec, un fel de parfum al tinereței, pe care-l găsim cu ușurință nu numai la d. Brătescu-Voinești, ci și la d. Delavrancea în *Trubadurul și Sultânica*, la d. D. Zmfirescu în viața la țară, la d. Sadoveanu în *Duduia Margareta*, la d. Pătrășcanu în *Amintirile lui C. Casian*, la poeți St. O. Iosif, Cerna, Goga, etc. N'avem însă — pe cât știu — un poet care să sintetizeze toate aspirațiile, toate sentimentele, — un poet care să fie expresia cea mai complectă și cea mai evocatoare a tinereței, așa cum găsim pe *Alf. de Musset* la Francezi.

Nu poate fi tinerețe adevărată fără prieteni, fără dragoste sau fără jertfe și poate că chiar acestea îi dau fiorul acela unic, care vrăjește și înduioșează întotdeauna pe cel care l-a simțit odată. La epoca aceasta sufletul are un prisos de sentimente pe care vrea să le cheltuiască; uneori e așa de darnic, încât nu se mai gândește la nimic. Dealtfel cum poți cere singurătate și cumpătare dela o ființă care nu poate trăi decât în tovărășie și mișcare? Incolțesc în orice inimă tânără sentimente mari și nobile, gânduri înalte, cari se ridică deasupra traiului zilnic. Cine știe dacă nu cumva din scăpărările acestea de-o clipă nu se plăsmuiesc mai târziu ideile mari, care conduc lumea și înving forțele naturei! Acum iubim pe prieteni, iubim visurile și iluziile, iubim natura, iubim viața, iubim tot ceea ce încântă sufletele noastre neîncercate. Și poate cineva tăgădui că iubirea, adevărata iubire nu e izvorul faptelor generoase și desinteresate, izvorul lucrurilor celor mai mari și mai trainice?

Avem mulți prieteni, dar dintre toți unul singur se ridică deasupra celorlalți, unul singur trăește mai mult în sufletul nostru, în gândurile noastre. Imagiinea lui o păstrăm mereu vie și curată ca în prima zi; ea ne încălzește sufletul în vremuri de restriște și ne ajută în dobândirea victoriei. Aceleași taine și credințe, aceleași bucurii și dureri, aceleași doruri și nădejdi leagă pe vecie două suflete simțitoare. *Cicero* și alții au susținut, că prietenia din tinerețe e ceva trecător, ceva ușor și netemeinic. Cu tot respectul și cu toată admirația ce le păstrează nu mă pot împăca cu ideea aceasta. Numai unde nu e sinceritate, acolo e nestatornicie. Desigur e o greșală, să judeci lumea întreagă după tine singur, dar să-și reamintească oricine de prietenii clasice, de prietenii care au străbătut veacurile, de *Achile* și *Patroclu*, de *Oreste* și *Pilade*, de *Nisus* și *Euryal*, și va vedea, că prietenia adevărată, întemciată numai pe dragoste și înțelegere firească poate înflori tot așa de bine și'n tinerețe ca și'n amiaza vieții. Prietenia așa de rodnică dintre *Berthelot* și *Renan* n'a început la eșirea acestuia din Seminar și n'a avut reflexe puternice în toată opera sa de mai târziu?

E atâta măreție și nobletă în unirea aceasta a două suflete, încât e cu neputință să nu te cutremuri la vederea prietenului drag cu care te confunzi în căutarea idealului și'n planurile viitorului. E frumusețe chiar și în simplul *sodalism*, care leagă deseori pe colegii unei clase și nu cred, că e o îndrăzneală, ca să numești prieteni pe pceții și cugetătorii în tovărășia cărora ai petrecut zile pline de mulțumire și avânt, cărora le-ai dat — fără ca ei să știe, unii fiind duși

de mult de pe lumea aceasta — admirația și lacrimile tale; iar ei ți-au dat în schimb gândurile lor mari, un strop de lumină și de mângâiere. Orice tânăr a avut o carte de căpătâiu și-un scriitor adorat. Că se găsec rar tineri de aceștia poate, dar ei există, căci biata noastră ființă e prea slabă ca să lupte singură.

Mai există pe lângă prietenie un sentiment tot așa de subtil și gingaș, poate mai universal, dar așa de apropiat și asemănător cu ea, încât uneori se confundă. În epoca aceasta oricine zice ca *Sf. Augustin*: «*Nondum amabam, verum amare amabam*». E o revărsare de sentimente care nu poate fi potolită, ci trebuie împărșiată ori în ce chip ar fi. Iubirea adevărată, făurită din credință și speranță, care se preface cu vremea într'o *iubire-prietenie* e balsamul ceresc dăruit sufletelor nobile, izvorul eroismului și-a sacrificiilor; ea are o vrajă și o tărie pe care nimic pe lume nu e'n stare să o distrugă. Iubirile mari, care țin cât și viața noastră, sunt încălzite de un idealism puternic, care nu se găsește decât în primăvara vieții, când omul trăește mai mult cu fantazia decât cu realitatea.

Dacă tinerețea se duce, amintirea primei iubiri ne mângâie neîncetat sufletele; ea e ceva mai trainic decât noi, căci chiar în clipele de crudă suferință se ivește luminoasă într'un ungher ascuns al minții și de-acolo ne-aduce un zâmbet ușor, tremurător și dulce.

Cependant qu'on vieillit sans cesse,
Les amours ont toujours vingt ans,
Jeunes de la fixe jeunesse
Des enfants qu'on pleure longtemps.

[S. Prudhomme]

Sufletele nevinovate și sincere, care întrezăresc în lumea aceasta ceva mai nobil decât potolirea plăcerilor și stăpânirea argintului, ele și numai ele pot înțelege fiorul adevărat al iubirii sfințite cu lacrimi de fericire și înduioșare, al «iubirii mai presus de iubire», care trece peste hotarele vieții acesteia și ne dă imaginea unei lumi mai bune și mai drepte. Ele vor păstră pentru tot restul vieții aceiași desinteresare, aceiași curățenie pentru datoriile impuse de soartă și pentru aducerea unei scăpărări de lumină în întunericul nopții eterne ce ne înconjoară. Cine a cunoscut respectul ființei iubite, cine a cunoscut dragostea ideală a sufletului pentru suflet, a gândului pentru gând, — dragostea aceea în care tot ce e omenesc dispăre și se pierde, acela a trăit într'o clipă o întreagă veșnicie și senin poate ridica ochii spre Dumnezeuire.

Soarta însă n'a fost așa de bună; ea a hărăzit tinereței amărăciuni și suferințe uneori crude și chinuitoare. Strășnicia primei, desiluzii și-a primei idile spulberate o cunoaște oricine, căci nimeni nu e scutit de ea. Acum înțelegi pentru prima dată egoismul, nedreptatea și răutatea omenească; acum te scobori pentru prima dată pe pământ din cetatea fantastică ce ți-ai clădit și pricepi de ce mai există întunecime și suferință, și tot acum simți prima nemulțumire pentru care picură în grabă câteva lacrimi. Tinerețea are însă o putere tainică, care face ca durerile să se uite, lacrimile să se ștergă și zâmbetul voios să apară iarăși pe buze. Totuși de multe ori ea e tot așa de plâpândă ca și cea dintâi floare a primăverii ce tainic se ridică de sub zăpada înghețată a iernei.

Pierderea vieții e totdeauna dureroasă și tristă, dar în tinerețe ea are ceva tragic și sguduitor, care depășește orice suferință, oricâte mângâieri ne-ar da fi-

lozofia și religia. «*Vitam adolescentibus vis aufert*» zice Cicero și această violență e pururi chinuitoare, pururi sălbatică, ca și în primele timpuri ale omenirii. Ea a răpit vieții pe îndrăznețul Adonis, pe frumosul Narcis, pe fiul lui Muni din Ramajana indiană, sufletele acestea nevinovate a căror jalnică poveste o plâng și astăzi cei ce mai au un strop de simțire. Și cea mai minunată baladă a noastră «Miorița» ce-i altceva decât povestea morții tânărului păstor Moldovean, nunta sa simbolică cu „o mândră crăiasă, a lumii mireasă”? Și Coșbuc ca să arate mai crudă durerea morții de ce ia pe Fulger, feciorul de împărat, acest:

..... voinic ce cuteza

Să'nalțe dreapta lui de fer

Să prindă fulgerul din cer?

Să fii tânăr, să crezi în visuri și speranțe, să crezi în bucurii și fericiri, să iubești lumea și frumusețile naturei, să nădăjduiești în glorie și strălucire, să trăiești pentru lumină și adevăr, pentru bine și dreptate și deodată, fără veste întunericul să te cuprindă și să te 'nvăluie pe veșnicie, iată tragedia cea mai grozavă a vieții acesteia. Măine soarele va străluci mai frumos, stelele vor fi mai sclipitoare, adierea vântului mai potolită; mâine freamătul codrilor va fi mai duos și sgomotul surd al valurilor mai amăgitor; dar de sub cruce nimic nu se-aude, nimic nu se vede: aici e liniște, aici e întunecime. Gândiți-vă la moartea prea timpurie a unui Cerna, a unui Iosif, a unui Vlaicu și veți înțelege, că cea mai mare nenorocire pe pământul acesta e aceea de a nu-ți putea îndeplini menirea ta de om, de a nu putea aduce cu tine întreaga scânteie de lumină și bunătate, ce ți-a dăruit divinitatea. Poate de aceea cei vechi instituieră serbări cu cântece plângătoare pentru astfel de pierderi năprasnice, serbările numite de Egipteni *maneros*, iar de Greci *linos*.

Cu tot acest *fatum* ce o urmărește tinerețea poate fi distrusă, dar învinsă niciodată; ea nu cunoaște această teamă de necunoscut, de forțele naturei; veselă și fără grijă ea vrea, să îndeplinească tot ceea ce visează și dorește în imaginația sa aprinsă; nimic nu-i pare cu neputință: nici înfrângerea inamicului, nici străbaterea munților întunecoși și nici cucerirea văzduhului infinit. Tinerețea e *eroism*, tinerețea e jertfă, tinerețea e uitare de sine. Ca și copilașii lui Maeterlink ea umblă neconținut după «pasărea albastră» fără să socotească nici lungimea drumului, nici primejdiile lui. Are prea mult spirit de sacrificiu, pe care deseori îl cheltuiește fără nicio socotință și chiar fără folos. Oricum dar tot mai bine înțeleg menirea vieții cei ce fac astfel, decât chipurile acelea șterse și întunecate, ce vor să pară chinuite de probleme grave și nepătrunse, desgustate de viață și de frumusețile ei, într'un timp când ele n'au simțit nicio amărăciune și nicio decepție adevărată, când ele nu știu nici deșertăciunile și nici datoriile vieții:

Chipuri palide de tineri osteniți pe nemuncite,

Triști poeți ce plâng și cântă suferinți închipuie

Inimi lașe, abătute, făr'a fi luptat vreodată,

Și străine de-o simțire mai înaltă, mai curată!

[A. Vlahuță]

E nevoie de o tinerețe cu dor de muncă, cu încredere în sine, cumpătată și gata de sacrificii pentru cauze cu adevărat mari; e nevoie de o tinerețe *sufletească a neamului*, care să fie temelie cea mai sigură a unui viitor strălucit și glorios. Nimeni nu cere făpturi ideale, cum zice *Anatole France*: „Au reste, qu-

and la jeunesse est studieuse je lui permets d'avoir ses gaietés" sau cum zice doamna *Rosemonde Rostand* :

J'ignore un peu le grec ; mais je sais l'harmonie
Qui tremble entre l'oiseau, le nuage et la fleur...
Car ma mère, monsieur, avait cette manie
De fermer notre livre et d'ouvrir notre coeur !

La noi însă se închid și cărțile și sufletele.

Un Telemac având de Mentor conștiința și credința e o raritate. «O tinerețe, tinerețe ce vânt năprasnic bântue sfintele tale speranțe, sfântul tău entuziasm?» scria odată d. Vlahuță văzând peste tot aceiași goană spre plăceri deșerte, spre îmbogățire și spre uscăciune morală.

Dar nu numai tinerii, ci și tinerele, sufletele acestea mai fragede, mai duioase. O Ifigenie, ce se sacrifică pentru țară, o Antigona ce întovărășește și mângâie pe nenorocitul Oedip orb, o Ofelie sau o Cardelie shakesperiană suferind cruzimi, dureri, fără drept la fericiri, ci numai la jertfe sunt așa de departe de zilele noastre. Astăzi nu se cere atâta și totuși...

Minunat popor și Englezii! În toate școlile lor sunt placarde pe care se citește: *idealul nostru e caracterul*. În adevăr acum se modelează sufletul, acum se aruncă sămânța a cărei roade atârnă de hrana intelectuală și morală ce i se dă.

Tinerii educați în credința adevărului, a muncii, a dreptății și-a eroismului; tinerele în credința ordinei, blândetei, frumuseței și-a simplității, ele cari singure „din brute fac oameni și din oameni zei“ ar putea îndeplini minuni pentru viitorul neamului nostru. Nu cunosc cuvinte mai adevărate și mai mișcătoare asupra acestui subiect, decât cele scrise de englezul *John Ruskin*. E un farmec nespuse în acest îndemn spre o viață curată și nobilă, spre împărăția Frumuseții și a Dreptății.

Există ceva în sufletele tinere care spune: îndrăgiți răsăritul și apusul soarelui, îndrăgiți doinele și codrii. îndrăgiți florile pământului și stelele cerului, îndrăgiți științele și artele, îndrăgiți adevărul și dreptatea, îndrăgiți tot ce-i înălțător și sfânt pe pământul acesta: e veșnica chemare a tinereței, chemare la luptă și isbândă.

Toți care în clipe de liniște au stat de vorbă cu ei înșiși, toți care au cercetat dorurile și gândurile ce-i frământă, toți care mai păstrează în suflet floarea speranței aruncată de Creator, toți aceștia pot nădăjdui într'o viață superioară. Chiar dacă totul ar fi numai iluzie, numai fantazie și e încă un bine, căci fără de ele viața ar părea sfârșită și n'ar mai avea niciun rost. Dacă am stăpâni și am cunoaște totul, sufletul nu s'ar mai sbuciuma, mintea nu s'ar mai chinui; dar nici natura nu ne-ar mai ademeni, nici poezii nu ne-ar mai cânta și nici fericirea — fie ea și de-o clipă — nu ar mai exista. Cât va mai străluci soarele omenirea va avea mereu visuri de acestea pline de tinerețe pentru perpetuarea și veșnicia vieții.

12 Ianuarie 1914.

Emilian I. Constantinescu
cl. VIII

Povestea lui Băngău

(URMARE)

II

După multe zile de hoinăreală după mult umblet deși făcuse răni la tăpile picioarelor, Florea ajunsese în pădurea Crăcăoanelor, aproape de Vrancea. Il durea corpul parcă eră bătut cu bolovani și încotro s'apuce nici el nu știă. Popasul de noapte și l'a făcut când prin lunci de fâneață, când prin desișuri de codru. Să-i fie frică? El nu știe ce-i frica, și-apoi noaptea e caldă, plină de mirezme de te îmbată și lui n'are cine să-i facă rău.

Negurile înserării se lăsau alone, un vânt ușor de seară trecea pe întinderi, mângâind florile, frunzișul și lanurile de fâneață. De-asupra se aprindea făcliele de noapte împânzind pădurea într'o lumină aprinsă, iar păsările își căutau culcușurile, săgetând văzduhul în rotiri scurte. Florea mergea printre pomii mari și glasuri nedeslușite pătrundeă până la el; apoi un cântec de fluer, un cântec venit parcă din alte lumi trecea prin tăcerea de sihăstrie și deșteptă toată firea amorțită. Florea simția ceva arzător isbucnindu-i în piept și o dorință mare, o bucurie neasămuită îl cuprinsese. Dacă l-ar primi și pe el la târla ca strungar, ciobanii aștia? O luă dincotr'o venia cântecul și printre pomi, într'o vale, văzû chipurile ciobanilor stând roată împrejurul focului. S'a dus la baciul Gheorghe, i-a spus cum și ce e cu el iar a douazi Florea cu băta în mână, dă oile la strungă... Simbrie mare nu-i dă baciul Gheorghe dar lui îi era deajuns zece oi pe an, o glugă, o pereche de îțari și câte perechi de opinci o puteă rupe.

Și din vremea aceia și-a schimbat și portul, a lăsat să-i crească mițele de păr mai mare, și-a petrecut gluga pe după umeri, și-a pus în cap căciula cu fundul lat, iar zilele s'au urmat liniștite, pline de vce bună, în mijlocul naturii, în pacea vieții tihnită și dornică de libertate. Ziua alergă prin corhănuri după mieii sburdalnici ce-o lua spre fâneață, sau stă rezemat în bătă, cu ochii perduți în largul îndepărtărilor și uneori îl coprindeă dorul de cei lasați.

Seara, la lumina făcută din vreascuri, când ciobanii se întorceau din porneala dată mulgătoarelor, când roata de foc se ridică depe poala de mesteceeni, el ascultă glasul fluerului doinând în note plângătoare, răscolind doruri mari și vechi în sufletele ciobanilor și la rumeneala flăcărilor, în pacea de sfințenie, se închegău poveștile și întâm lărilor din trecut, sufletele se lumineau și parcă umbrele vitejilor umblă împrejurul lor. Uneori baciul Gheorghe ziceă d'ale voinicești și unde mi se porneau ciobani ia jocuri săltărete de doi de, sfărăiau vârzoabele opincelor, iar glumele prinsese în fugă coborâ

voe bună în suflete. Florea se prindea la urmă și învăța cum să bată și să întoarcă piciorul, cum să ție trupul și'n răstimpuri puneă mâna pe fluer de băteă clapele și cântecul eșia cu vremea tot mai dulce, tot mai înflăcărat.

Anii trec și iată că din copilul mic se face un flăcău sdravan, cu umezii lați, cu fața îmbujorată iar pe sub nas încep să-i dea tuleii. Inima lui Florea se deschide dornică la plăcerile vieții, poveștile dragi auzite din trecut la care își încălziă sufletul, prind să se închege bine și lămurit și el acum înțelege rostu celor cari s'au prăpădit pentru doi ochi frumoși și vede că și lui îi incolțesc dorinți ca acelea și simte că ceva neînțeles de drag îl muncеște. Baciul Gheorghe a închis ochii liniștit într'o vară și doarme somnul morții acolo, în cimitirul micuț din dealul Scorbului. Atunci aveă și el ca la o sută de oi iar bani îndeajuns în chimirul cu nasturi galbeni, ca să poată implini unui nepot de-al baciului, suma oilor rămase. Și acum e stăpân pe toată turma, dar tihna dinainte nu și-o mai găsește căci alte doruri îl mână spre satul lui. De cum dă frunză în pădure el colindă văile și corhănurile cu turma de oi, toamna își umplē chimirul cu bani, iar iarna se lasă devalie cu turma în spre Paltin, de-o ernează la saivanul boeresc.

Și'n zilele de eamnă, când vânturi mari se porneau aducând zăpada în vârtejuri și focul ardea vioi în sobă, întunericul se lăsă tot mai negru în jurul lui și vedeă că viața lui n'are nici un rost. Dorul de satul lui îi coprindeă sufletul. Sărbătoarea, când se ducea la crășma lui Brânzoi să mai cinstească cu'n tovarăș, el se uită cu jind la hora învărtită de flăcăi și fete și'l ardea par'că privirea focoasă a unei roșcovane, frumoasă ca o mlădiță... Și atunci prin aburii serei ce se lăsau ușor, el vedeă satul lui cu crășma lui Beșleagă, cu hora învărtită pe prundul dela gârlă... Fetele sunt mai frumoase acolo, privirea lor are ceva arzător și sâniile le tremură ca un val de spumă în cămașa cusută numai în fir și fluturi. Ape, ape, face cusăturile alese depe fote!. Crășmărița dela ei e mai frumoasă și deschisă la vorbă, pe toți îi îmbunează cu vorba dulce, fiecăruiă știe unde i dorul. Și el se gândea la tovarăși de joc care or fi ca și el cu mustața răsărită, la fetele mici depe vremea aceea. Cum o mai învărti ei hora acum, sau seara la fântână cum s'or mai hârjoni! Mulți din ei s'o fi însurat și-or fi gospodari în rândul oamenilor, or aveă casa lor și pământ de muncit. Numai el singur a rămas fără vre'un rost. Și gândul îl fură, îl ducea în satul lui, la chipurile dragi cu care se desmerdase în vremuri... Dar tată-su ce-o mai fi făcând, cum o mai fi trăind cu nevasta de-al doilea? Tot așa o rodi viea c'an trecut, tot așa or intră căruțele pline cu bogăția depe câmp și seara ori fi clăci la rând? Și-și aduce aminte când tată-su îl făcea să înțeleagă de mic dragostea de locul unde s'a născut, să-i stăpânească pământul cu drag și să-i poarte numele cu cinste. Și acum prin ce locuri a ajuns și cât e de străin în lume! În vremuri d'astea el porunceă vinul oca după oca. își luă fluerul și plângea în cântece dorul de-ai lui. Vremea se scurgea tristă, iar cum dă în primăvară dorul de ducă îl coprindeă și mai mult. Și erau zile întregi când stătea gânditor, cu ochii perduți în lumina amurgurilor, sau în nopțile senine cu potopul de lumină și'n pacea de sfințenie vedeă mai lămuriticoanele din trecut, copilăria lui cu satul așezat sub coasta Runcului și dorul de-ai lui îi aduceă întristare, îi zguduia sufletul amorțit. Rămânea cu ochii perduți

în gol, arzători de doruri neînțelese li crâdor de-o dragoste carată, de-o față cu ochii întunecoși ca cărbunele, cu fața îmbujorată ca macul. Și atunci luă fluierul și din clapele lovite tremurător, eșeau perzându-se în aiurări dulci, doruri mari, patimi ascunse, dorința dragostei încă negustată. Ședeă trântit în iarba moale și'n jurul lui par'că se înalță umbre, umbre din trecut și gândurile îl cucereau iar dorul îi înmuia privirile în lacrimi. Adică de ce-ar mai stă el între străini ca un venetic? Să și vândă turma de oi, să și pună banii la chimir și să se ducă în satul lui. Din banii munciți și-o dură și el casă gospodărească, și-o cumpără pământ cât mai mult să'l munciască cu dragoste și râvnă. Apoi din atâtea fete o găsi una de seama lui ca să și lege și el casă în rândul oamenilor. Și nu i-o mai fi munca în zădar, o aveă tovarăș la nevoi și la bucurii, iar dorul nu l'o mai găsi singur. Seara când o veni trudit de munca zilei o aveă cine să'l primească cu o vorbă dulce, să-i spună că e drag și să'l creadă la nevoi. Iar la o vreme s'ar pomeni cu'n gândăcel micuț și atunci alergătura și munca o să și aibă rostul lor. I-o mai da ajutor și lui tată-su la munca viei și a pământului căci el o fi îmbătrânit și toate au să fie rânduite la treaba lor.

Florea simția ceva cald în suflet, o lumină mare i se făcea în față și par'că o mână caldă îi desmerdă fața, îi arată farmecul adevăratei vieți. Tot așa a dus-o el vara întreagă, iar după ziua Crucii, când frunza codrului ruginește, când suflarea melancolică a toamnei trece peste lanurile îngălbenite, scuturând frunzișurile, Florea și-a vândut turma de oi unui brescan din Vrancea, și-a pus ca la cinci sute de galbeni la chimir și-a plecat spre satului, să și lege casa în rândul oamenilor...

III

Inserarea impresurii întinderile cu umbrele-i calde, în spre apus, pe dealurile din preajma satului abia se mai zărea o rumeneală aprinsă stingându-se în depărtări, în întunericul munților înalți, și printre aburii ușori ai serei, satul lui Florea cu coperișurile caselor, se arată tot mai deslușit. Și în răcoarea serei de toamnă sufletul lui s'a pătruns de un simțământ puternic de învioreare la vederea locurilor vechi ale coșilăriei, de multă vreme părăsite. Pe dealurile Măgurei, pe Oancea, pe Runcu, ce încinge satul ca într'un brâu, ardeau focuri mari pe la crâmi, șoapte de fluier se auzeau tot mai dulce și pe aripele vântului colindător în zări, veneau încet frânturi de cântece. Apoi chiuturile culegătorilor dela vie sburau depe dealuri, umpleă văile și deșteptă alte glasuri tainice ale nopții. Luna lumină încăperea largă de-ai fi zis că-i ziuă și Florea pășind prin satul lui, vedeă chipurile străine ce se 'nceingeau la joc, bătăturind pământul și dorul de-a ajunge mai repede acasă îl coprindeă tot mai mult. În vale, lângă sticlirea tablei dela biserică e casa popei Lisandru. Cum s'au mai schimbat încăperile!! Pe atunci eră mică, învelită cu stuf, pereți erau dați cu var, cu chenare albastre pe la ferestre iar ușile erau făcute dintr'o bucată, acum casa se înalță sus de cot, ca cele dela oraș, învălită cu tablă, cu pereți zugrăviți în culori alese, u ușile în două părți și cu geamuri multe la ele. Doamne, câte se schimbă

cu vremea! Dar e și mult de când a plecat el din sat, cinci spre zece ani, nu's zile. Pe ulița din mijlocul satului trec căruțele încărcate cu vase de vin, altele cu porumb și oameni chiuesc mergând pe lângă boi, bucuroși de bogăția toamnei dătătoare de belșug. Ei dă bună seara și norocul ăl mare la oameni și rar de mai cunoaște vre'un chip din trecut. Mai devale de popă e casa lui Postelnicu. Cum s'a schimbat și asta! Se vede că bătrânul o fi închis de mult ochii căci coperișul s'a năruit; prin pereții coscoviți s'au făcut spărturi mari iar din gârliciul unde altă dată se odihnea bătrânul în amurgurile calde de seară, acum n'a rămas decât câteva scânduri și alea putrede. Se cunoaște că fecioru-su nu s'a mai întors din străinătăți. S'o fi pripășit pe cine știe unde iar de bătrân nu și-a mai adus aminte. Ce-i omul când se înstrăinează de-ai lui! Dar ce-o fi colo pe coastă, de se-aude viers de vioară și frânturi de cântec vin tot mai deslușite?! Par'că și-ar aduce el aminte că acolo e casa lui Cioacă, prietenul lui din copilărie. Se vede cât de colo că anii au fost prielnici, dătători de belșug și din averea dată de uncheaș Radu și-o mai fi mărit'o mult cu munca lui. Pe după colțul uliței ce duce la prundul gârlei, ograda încăpătoare a lui Cioacă se vede bine. Vasele pline cu must dulce, cu de'l înăsprit, stau înșirate pe două rânduri cât îi ograda de mare iar în mijlocul lor, multe chipuri pentru el străine, bătătorese pământul în jocuri scurte și mărunte. Doi țigani port arcușurile pe coarde zicându-i de foc un brâu voinesc iar cobzarul zumzăe cât mai tare, când mai ascuns, ca un murmur dulce.

Florea stătú pe loc și se gândi la ai lui. Tot așa o fi și la tată-su acasă. Or fi mulți din ai satului să petreacă acolo. Vinul o fi din belșug iar *bărdacele* o fi umblând din mână în mână, purtate pe la gurile tuturor. Bătrânul lordache o fi purtând arcușul de mama focului pe coardele vioarei, cu mâna-i ciolănoasă iar Costache Chioru cu de-alde Spanțu, cu Dogaru și alții, o fi frământând pământul, s'or fi răsucind pe loc în tactul jocurilor bătrânești, cu bărdacele de vin în mâini. În pomii din livadă or fi arzând multe lumânări iar pe pajiștea de lângă mărul domnesc, s'or odihni cei mai bătrâni. În colton o femeie cu catrința ridicată în brâu, cu mânicele suflecate, înroșită la față de căldură, o fi învârtind de-asupra jaratecului frigări pline de păseri mari și grase. În curte or stă la rând zăcătorile de cinci sute de vedre una, plin cu de'l de tămăioasă din Baganale sau cu negru de pe Oancea. El o să intre încet pe poartă, o să le dea norocul cel mare, o să se facă străin și nimeni n'are să'l cunoască. Tocmai în târziu o să le spună cine e și-atunci să vezi chef, o să ție trei zile încheiate.

Coti după ulița dela prundul gârlei și după un brâu de pomi stufoși casa lui se deslușă mai bine. Dar de ce se-apropiă, ochii i se făceau mai mari ca să vadă lămurit ceia ce lui nu-i venia să creadă. Și când văzú în noaptea limpede casa lor așa de sărăcită, un fior rece de ghiață îi străbătu inima și rămasè ca înlemnit. Acoperișul țuguiat, făcut din draniță, se înegrise ca păcura iar pe unele locuri erau spărturi de stă să cadă, dacă nu l'ar fi sprijinit furcele noduroase. Streșina stă plecată de tot și pe pereții întunecoși, lăsați și ei într'o parte, șirloaele de apă se prelinsesè până în jos. Pe ochiurile de geam sparte și căptușite cu hârtie, luna presară flori de lumină iar vântul se jeluiă prin crăpăturile pereților. O lumină mică pălpăia în odaie și

glas de iscoadă se auzia. Florea deschise porțile ruptă și intră înăuntru. Ograda mare era murdară și goală. Din hambarele de altă dată care cuprindeau atâta bogăție, din șoproanele pline cu belșugul anilor roditori, nu rămăseseră decât niște dărămături de scânduri, iar doage și cercuri de butoaie stăteau imprăștiute în magazia, unde altă dată erau rânduite zăcătorile pline cu vin. Doamne, doamne, ce-a rămas din casa lor!! Unde-i bogăția din trecut?!! Cum de s'au năruit toate! Și o intristare mare, o durere neasămuită îi copriseră sufletul. Lăcrămi mari îi împânzeau lumina ochilor și un hohot de plâns îl năpădiseră. Și a înțeles atunci Florea că ceva trebuie să se fi întâmplat la casa lor, că furtuna ce se pornise când a plecat el, acum a dărâmat totul. Se închină cu smerenie de câteva ori, șopti o rugăciune și vroia să plece.

Dar de ce-ar pleca așa de-odată fără să-i vadă? Poate că le-ar fi de folos; o cântă el să strângă averea prăpădită și-ar fi iar traiul dinainte. Dar dacă femeia de-al doilea o fi tot așa rea și arțăgoasă? El o să intre, o să se facă că-i străin, să le vadă traiul și de-o fi tot ca'n vremuri, apoi în zorii zilei o să plece iar în lume și nu le-o spune că el e Florea, copilul plecat de cincisprezece ani prin părți străine. Se sui pe prispa murdară și bătută în ușa crăpată și fără clanță. Se auziră pași în tindă apoi ușa se deschise și'n lumina limpede el văzu femeia atât de urâtă de el, care l'a făcut să se înstrăineze atâția ani, o văzu par'că mai dărză, dar cu fața sbărcită și uscată, cu vine albastre pe la temple și cu părul ici colea albit.

— Bună vremea la oameni buni.

— Bună să'ți fie inima și gândul.

— Bucuroși de-un drumeț străin?

— Bucuroși, cum de nu....

Din tindă ușa se deschise și dădă în odaia atât de dragă lui, unde și-a petrecut anii copilăriei. Odaia era aproape goală, pe-o mescioară neagră și murdară, ardea o lumânare de sear, imprăștiind o lumină sărăcăcioasă pe pereții murdari și coșcoviți. Pe patul de scânduri, acoperit cu o rogojină ședeau tată-su. Când l'a văzut atât de schimbat, atât de îmbătrânit, cu greu s'a stăpânit să nu'l apucă de gât, să'l sărută și să-i spună că el e Florea, copilul înstrăinat. Și'n noaptea aceea, după cinci spre zece ani de când lipsia, lui nu-i venia să creadă că e tată-su cel din fața lui. Din bărbatul frumos cu fața rumenă, cu mustața ridicată 'n sus, cu privirea ochilor vioi, rămăseseră o umbră ștearsă, o icoană prăfuită de vreme, un suflet stins. Fața buhăită, ochii holbați iar capul ca albul omătului. Dădă bună vremea și bătrânului apoi se așeză pe pat și vroia să schimbe câteva vorbe cu el, dar rămăseseră tăcut. Bătrânul abia scotea vorbe bolborosite și închidea des din ochi. Femeia uscată începuse să-l iscodească pe Florea.

— Dar cu ce treburi prin sat pe la noi, că după port nu ești din partea locului?

— Apăi is dinspre munți, am avut târlă în Vrancea, mi-am vândut oile, mi-am pus bani la chimir și-acum mă scobor spre Măndrești la niște neamuri.

— Apoi până acolo mai e ca o poștă, mai ai de fărță, o să te odihnești la noi în noaptea asta.

— Dacă nu vă e cu supărare.

— Dece să ne fie că doar d'aia avem patru pereți, să se hodinească omul. Bătrânul stătea rezemat de vatră deslipită și mormăia vorbe neînțelese.

— Uite așa o duce — grăi femeea — cum are un ban se duce la crășmă și bea de numai ține seamă, cică bea să uite.

— Ce tot vorbești măi muere, ce nu'ți tace gura? Păi din pricina ta beau, tu m'ai sărăcit, tu ai adus paguba și cearta în casă...

— Iar șirul vorbelor tale?

— P'ai da să știi fă muere, că tu mi-ai mâncat sufletul și muncuța mea, și pe bietul băiat, pe Florea, nu l'ai gonit tot tu?! Acum așa fi avut și eu un fecior mare și treburile ar fi mers altfel. Și d'asta beau și am să beau mereu, căci tu mai fermecat și eu is slab fă muere, is slab la inimă, că altul ți-ar fi crăpat capul. Dusu-te-ai vre-o dată la muncă?

Bătrânul se desghețase, vorbe multe dau năvală, buzele îi tremură și ochii i se împăcjenesc în lacrimi.

Aș fi avut și eu un fecior, îl ajunsă la inimă vorbele astea pe Florea și între genă îi jucă și lui lăcrămile. Femeea iar începă.

— Ce's cu să mă duc la muncă măi, eu is din neam, eu nu pui mâna pe sapă tu să muncești și s'aduci acasă. Dece ești bărbat? Și fecioru-tu ce era, tot un păcătos că tine, umblă toate meleagurile, hoinăria prin corhănuri; un stricăt. Eu să'ți crăp ție capul! Și potopul de vorbe urâte, nu mai conținea. Bătrânul imbrăncit de pumnii nevestei, a tăcut moicum și s'a ghemuit mai mult lângă vatră. Lui Florea par'că îi trecea un fer înroșit prin inimă și o mânia mare îl coprinsă. Deabiă se stăpâni să nu se dea pe față și s'o lovească. Gânduri felurite îl frământă și ce să facă nu știă. Vroia să plece iar în lume dar să gânde c'atunci ar fi un păcătos, mai bine să rămână aci și la ziuă când tată-su o îi treaz o să'i sponă cine e el și traiul buu o să înceapă, căci el o să întregească averea și zilele de bătrânețe a lui tată-su au să fie dulci, iar pe muere s'o gonească. Și Florea a căutat să-i imbuneze pe amândoi cu vorbe bune iar mai în târziu feștila lumânării a început să sfărie și să se stingă. Bătrânii s'au culcat pe patul gol, înveliți cu o treanță de plapomă iar Florea s'a întins jos pe un lăvicer, și-a pus sumanul sub cap și a rămas așa cu fața în sus... Doamne, unde-i gospodăria casei lor, unde-i belșugul și rânduiala din'nainte! Grinzele de sus unde altă dată stăteau atârnată clădiriile de poamă coarnă și pometuri multe, îmbătând casa în mirosuri de sfințenie, acum stau goale, afumate, și de putrede ce sunt încovoate's de greutatea acoperișului. Ferestrele atât de curate în trecut, împodobite pe delături cu perdele în cusături alese, acum sunt goale și murdare iar geamurile lipite cu hârtie. Vatra deslipită, aproape dărâmată iar pereții negri și coscoviți se cunosc că nu's dați cu var de luni de zile. Pe patul unde dorm bătrânii, erau teancuri înalte de perne mari, de scoarțe alese, de așternături în râuri colorate iar în lada încălțătoare stăteau rânduie multe valuri de pânză de câte două sute de coli unul. Pe peretele din spre răsărit unde-i icoana Maicei Domnului, atunci eră împodobită cu ștergare în cinci ițe, cu busuioc adus dela biserică, iar candela ardea întotdeauna, când tocă de vecernie în ajunul zilelor mari. Ce credință și ce sfințenie eră atunci în sufletul mamei lui bune și a tatălui! Și acum toate's dușe, toate's ruinate! Unde-i mama lui să vadă cum a ajuns gospodăria ei!

Dar o să se așeze el pe muncă, o să facă rânduiala din'nainte și belșugul iar o să vie la casa lor. Și-a acoperit fața cu palmele și multă vreme a rămas nemișcat, cu ochii plini de lacrimi, până când genele obosite s'au lăsat în jos și somnul a venit să-i curme gândurile dureroase....

Afară cerul începea să se căptușiască în nori întunecoși iar vântul pornit mânios sub cerul mohorat, lovia în hârtia dela geamuri, gata s'o rupă. Răsufări regulate arată că somnul i-a coprins. Femeea stă însă trează, cu ochii deschiși și se întorcea când pe-o parte când pe alta. Patul par'că era de jaratec. Gânduri multe, fel de fel, o munciă și aur mult, grămezi mari i se arătau în față. De când i-a spus străinul de bani, ea a simțit ceva arzător izbucnindu-i în piept și de atunci o munciă gândul cum i-ar putea face seama. Hei, dacă ar vrea bătrânul ceia ce gândește ea, toți bani ar fi ai lor și n'ar mai duce-o în sărăcie. Mai în târziu l'a smuncit puțin pe bătrân, l'a lăsat să se desmetească și i-a șoptit încet la ureche.

— Măi române, dacă i-am face seamă străinului ăsta, are bani mulți la el că și-a vândut turma de oi.

— Ia taci fă fumece, ești nebună, vrei să intru în păcat la bătrânețe?

— Tot prost ai rămas, în loc să scapi de sărăcie că n'ai de unde mânca o bucată de mămăligă tu te gândești la păcat. N'ai să mai muncești cu ziua pe la oameni, ai să fii iarăși bogat ca'n vreme! Și femeea mormăia încet la momeli dulci cu gândul la bani.

Bătrânul s'a întors cu fața la perete și-ă căutat s'adoarmă, dar ceva nedeslușit, o pânză străvezie îi acoperia ochii și el vedeă lucruri multe, bani mulți. Se îndesă cu capul mai mult în pernă că doar o ațipi, somnul însă nu se lipia de el. Ei, al naibii lucru, cine a pus-o pe femece să-i bage ideele astea în cap? Și-a săltat capul în sus, să și risipiască gândurile negre ce-i frământă sufletul, dar ispita baului, lăcomia gândului stăruitor că o să se îmbogățească i s'a așezat ca o piatră enormă pe inimă, pe care n'a mai putut-o clinti.

— Ei ce zici române?

Bătrânul a tăcut, și-a frecat fruntea, dar gândurile tot nu vroiau să plece. În față vedeă aur mult ce strălucia de-i luă vederile și grămada se măria tot mai mult și prin pânza așternută de-asupra ochilor i se arată bogăția din trecut, podgoria din deal, butoaele pline cu vin. Cu banii ăștia el și-ar face toate cum au fost înainte, și cine o să afle că s'a făcut un omor? Femeea e șireată nevoe mare, ea ascunde lucrul și'n gaură de șarpe! Și par'că el o să dea lovitura, asta-i treaba femeii! Apoi la momelile ei ce nu mai conțeniau, inima bătrânului s'a înmuiat mai mult și la făptuirea păcatului sufletul i s'a apropiat.

— Și cum o să ne scăpăm de el—a întrebat într'o doară bătrânul.

— Asta-i treaba mea, până la ziuă îi și fac groapa în grădină.

Și cât ai clipi, femeea s'a dat încetișor jos, a ascultat de's regulate răsflările străinului și-ă și eșit pe ușă. Când s'a întors înapoi, în întunericul de nepătruns, un fulger scăpărat din înălțimi a căzut ca o săgeată și-atunci bă-

trânul a văzut sclipind tăiușul unui topor, apoi căzând în jos și un geamăt înăbușit înfiorând tăcerea nopții. Bătrânul s'a cutremurat, un fior rece de ghiață i-a cuprins sufletul și tot trupul îi tremurà ca varga. Nu credea că lucrurile au să meargă așa de repede. Ce suflet căinos la femeea asta! Și remușcările începeau să-l și chinuiască.

— Ce-ai făcut fă fumea?

— I-am dat una de numai crăcnește. Ia dăte jos încoace, să-i facem capătul.

Bătrânul s'a dat jos din pat mai mult tremurând, și'n întunericul acela a deslușit o grămadă de bănet ce-i luà lumina ochilor și par'că i s'a mai înmuiat sufletul. Apucà banii în mâini, îi vânturà printre degete și sclipirea lor îl mângăea. Hei, de câtă vreme nu văzuse el atâta bănet! Și vremurile din trecut iar îi treceau prin fața ochilor. O să le facă toate cum au fost.

Femeea scotocea prin buzunare și aci dădea de-un ștergar, ba de-un briceag, ba de-un amnar. În buzunarul sumanului dădu de niște hârtii motolite.

— Ia aprinde lumânarea române și vezi ce-i hârtiile astea.

Bătrânul a scăpărat un chibrit, a aprins mucul de lumânare și la lumina sărăcăcioasă a căutat să deslușiască rostul scrisului de pe hârtie, căci învățase și el oleacă de carte la dascălul Irimia. Literele mari, răzlețe, îi jucă ca niște pete în lumina palpaetoare. Aci vedeà scris numărul oilor apoi mai jos șocoteli de bani și iarăși numărul mieilor, iar mai într'o parte un nume. Ochii i se holbà mai mult, sprincenile i se ncruntă și literele tot mai mult îi jucă în fața ochilor. Femeea se uită cam cu spaimă la fața fioroasă a bătrânului și din privirea ochilor înțelegeà ceva și numai a bine nu erà. Bătrânul rămasè tăcut. Prin sufletul lui trecea ca o adiere un chip drag și scump, din vremuri îndepărtate, apoi i se închegà bine în minte stându-i ca o icoană în fața ochilor și el văzu în lumina slabă, în străinul ce stà cu capul sfărâmat, pe copilul lui!!. Cu fața albă ca varul, cu ochii holbați ca dintr'un vis urât, tresări, un fior de ghiață îl coprinse și un geamăt adânc răsună în odaie... Florea tatii Florea....!

— Ah, muere păcătoasă, unde m'ai adus muere! Și până s'apuce toporul s'o mântuiască și pe ea cum le-a mântuit lor sufletele, femeea a sbughit'o pe ușă și a luat'o într'o fugă pe ulița satului. Bătrânul a scăpat toporul din mână și a căzut grămadă de-asupra corpului plin de sânge, vărsând potop de lacrimi, oftând din adânc... Florea tatii Florea!!...

Mijeau zorii zilei și prin ramurile pomilor cu frunzele pătate de lacrimi dimineții se auzia ciripit vesel de paseri. Larmă de cântec și glasuri nedeslușite se auziau și oameni mulți treceau în deal, spre podgorie.

— Da încotr'o cumătro așa de repede?

— Mare nenorocire oameni buni. A venit un drumeț aseară la noi să-i dăm adăpost și l'am primit bucuroși. Numai ce să vezi, așa peste noapte aud un geamăt mare. Când dau să mă scol văd pe străin cu capul ciopârțit, iar românul meu strângeà grămada de bani. Li făcuse scama! Mare nenorocire a căzut pe capul meu....

Oamenii dădeau din cap, cu fețele mirate și par'că nu le venia să creadă spusele femeii. Și tot așa a ținut-o până a eșit din sat.

Când lumea s'a adunat în casa lui Băngău, a găsit corpul străinului întins jos, cu capul sfărâmat, o grămadă de bănet risipit, iar bătrânul se legăna cu'n laț de gât de-o creangă a mărului domnesc din livadă...

A trecut zile din seara aceia, dar în sufletul meu multă vreme a rămas neștersă povestea tristă a lui Băngău. Și în nopțile de toamnă, când vântul plângea pela geamuri, sau în cele de iarnă când eră viforniță mare afară și vântul aduna zăpada, aruncând'o ca pe o pulbere în geamuri, când golul și singurătatea îmi cuprindea sufletul, eu vedeam trăind, mișcându-se, chipurile din istoria de demult, și par'că auziam scoțând gemete din pământ crucea putredă, iar pereții trosnind în încheeturi.

În clipe de acestea făceam cruce și îngănam o rugăciune de mântuire.

Focșani

Radu Măgură

TOAMNĂ

*Ca argintul voal de brumă smâițuitu-ne-a câmpia ;
Ruginită frunza moare și-și desbracă codrul iia.
Mor pe luncă doine triste și cavalu-i mort pe vale,
Din spre câmp doar se mai vede patru boi în mers agale.*

*Pe sub moară râul geme strâns în haina lui de ghiață
Doarme satul singuratic, învelit în neagra ceață,
Iar un pui pribeag de graur plânge singur în richită.
—Moare inima-ți de doruri, pui bătut crud de ursită.*

*Ca un vis de noapte neagră șir de corbi rotesc în vânturi,
Negru-i câmpul, plin de jale ; visele dorm în mormânturi.
Și sătul de drumuri rele, gândul meu colindă afară.
Floarea-adormită 'n brumă stă visând de primăvară.*

București. Octomvrie 1912.

An. Mar. Nbur.

Despre traduceri

In goana după cultură a celor doritori de a cunoaște tot ce e ales și frumos în literatură, știință, filozofie, vedem zilnic apărând atâtea și atâtea traduceri, cari ne înfățișează operele de seamă ale marilor literați și cugetători străini. Toate popoarele de astăzi cari se mândresc printr'o cultură mai aleasă, traduc foarte mult, și aceste traduceri aduc foloase îndestulătoare. Scopul lor este să pună la îndemâna celor necunoscători de limbi străine, operele mai de seamă a celorlalte popoare. Se simte chiar o adevărată nevoie ca cunoștințele unui neam să fie îndreptate către alte focare de cultură, iar nu numai asupra acelorora, ce formează literatura și știința acelu neam.

Istoria literaturii noastre ne arată că această nevoie a fost simțită de demult și la noi. Cunoaștem activitatea destoinică a lui Eliade Rădulescu, părintele literaturii noastre, a cărui operă se mărginește mai mult în traduceri ale autorilor francezi ca Molière, Lamartine, Victor Hugo.

Această nevoie de a traduce s'a simțit mult la noi, pe domeniul literaturii și mai ales pe al științei, și o lipsă mare și în acelaș timp necesară, a cerut ajutorul lor. Acest folos însă nu este îndreptat către pătura cea cultă, care cunoaște cel puțin limba franceză și pentru cari traduceri nu au nici o valoare, ci către o pătură numeroasă și mare, doritoare de a cunoaște și de a se lumina, către pătura intelectualilor din mijlocul țărânilor. Pentru aceștia traduceri și mai ales cele științifice sunt mult necesare, punându-le la îndemână cunoștinți folositoare ce vor forma spirite demne de a instrui masele cele mari ale mulțimei.

Pe lângă aceasta, traduceri mai au o însemnătate, căci îmbogățesc limba cu cuvinte ce traducătorul e nevoit să le introducă și să le însușească limbii corespunzătoare. Și atunci vei rămâne uimit de superioritatea unui Victor Hugo, de finețea și siguranța unui Maupassant, și de bogăția vocabularului lui Shakespeare.

A scrie este greu, dar nici a traduce nu este așa de ușor.

O operă științifică nu cere multă pricepere și muncă, căci ea întrupează idei stabile și precise și traducerea ei pare a fi mai lesnicioasă. Dar o operă artistică

în cari imagini și sentimente diferite, expresii particulare, nuanțe necunoscute, se întâlnesc aproape la fiecare pas, e nevoie de o muncă îndelungată și mai ales de o pricepere și minte superioară. Traducătorul acestei opere trebuie mai întâi s'o înțeleagă, să și-o închipue, să resimtă părțile ei mai accentuate, ca apoi după aceea s'o traducă, sau mai bine zis s'o creieze pentru a doua oară. Nu e de ajuns ca să cunoască acea limbă la perfecție, dar se cere ca el să fie demn de autorul original. Să luăm un punct însemnat dintr'o operă literară, de exemplu dialogul; el nu poate fi tradus cuvânt cu cuvânt, ci o formă cu totul alta, un ton care nu corespunde celui dintâi, trebuie să constituie această convorbire. Originalul îți dă numai fondul pe când cealaltă trebuie să fie completată de traducător. Idiotismele unei limbi trebuie să fie înlocuite prin idiotismele limbei în care se traduce acea operă; stările sufletești, descripțiile de natură acestea sunt partea mai grea a unei traduceri.

Mult mai greu sunt de tradus poeziile cari cer o oarecare pricepere artistică, o minte luminată. Parte din aceste sunt traduse în proză, dar în chipul acesta pierd o bună parte din valoarea lor căci rima și ritmul, ceia ce constituie superioritatea poeziei, este distrusă cu desăvârșire.

Nu putem citi operele atât de interesante și frumoase ale poetului englez Shakespeare, dar avem fericirea ca să le cunoaștem din franțuzește, putând astfel aprecia genialitatea marelui poet.

Sunt unii cari traduc poeziile în versuri, și în acest caz sunt nevoiți de multe ori de a schimba în unele părți diferite expresiuni, unele imagini frumoase, care micșorează acea traducere în fața originalului ei. Traducătorul acela trebuie să fie un poet distins, a cărui superioritate să meargă proporțional cu aceea a autorului original.

Orice traducere care îndeplinește condițiunile unei bune lucrări, este primită cu bucurie și cu toate că nu intrupează frumusețile și însușirile operei originale, totuși ne îndrumază și ne lămurește superioritatea acelei opere.

E perfectă traducerea în versuri a lui Iosif după Heine sau Racine, sau traducerea în proză a lui Sadoveanu după Victor Hugo etc. a lui Vlăhuță și mulți din literații noștri.

Traducătorul trebuie să aibă o cultură literară, multă cunoștință a limbei din care și în care traduce, un spirit cu gust mai ales spre a-l deosebi de un tâlmăcitor comun.

Sunt unii traducători iluștri cari pot sta alături de creatori. Sunt poeți cari și-au făcut o glorie și s'au ridicat mult prin traducerea unei opere de seamă. Un poet mare poate fi adese ori un traducător mare. Meritul acestuia este de-a însuși acea operă într'o limbă frumoasă și nepierzând nici o nuanță din fondul original,

dând astfel cititorului, care nu cunoaște nici o limbă străină, prilejul de-a citi diferiți autori cari îi erau cu totul necunoscuți.

Traducerea pricinuește o oarecare mulțumire sufletească traducătorului, căci este o plăcere delicată, când într'o oada singuratică, la măsuța de lucru, învăluit fiind de liniștea prietenoasă a orelor de noapte, desvălui atâtea comori de frumusețe pe cari le îmbraci în haina curată a limbei tale.

De foarte rare ori traducerea poate fi o lucrare fără neajunsuri, fără greșeli. *Traduttore traditore*, a traduce este a trădă. Deci niciodată traducerea cât de bună ar fi ea, întrupând toate cerințele și regulile unei bune lucrări, nu se poate urca la înălțimea originalului. Sunt unele expresiuni, nuanțe proprii unei limbi, așa încât traducătorul pentru a le exprima, e nevoit să facă perifraze ceia ce le scade efectul.

Dificultăți de acestea se întâmplă la scriitorii mari în cari autorul și-a pus toată silința ca să încrusteze în acea operă pecetea originalității. Traducătorul va întâmpina greutăți enorme față de un stil plin de imagini poetice, de idei filosofice și de cugetări profunde cari ajung până la abstracție.

Cu cât operele unui popor sunt traduse în alte limbi mai mult, de către oameni destoinici, cu atât acel popor denotă superioritatea și cultura lui înaintată.

Noi Români putem să ne mândrim că am avut un poet a cărui superioritate a fost recunoscută și în alte țări unde s'au tradus operele lui. Marele Eminescu, prin versurile lui energice întipărite cu pecetea realității, prin profunditatea gândirei, nota de duioșie și melancolie, imagini bogate, a minunat pe intelectualii străini cari s'au grăbit să traducă poeziile lui.

Traducerile deci, aduc un folos real la formarea spiritului și cunoștințelor, la cultura individului, și e bine ca operele mari ale literaturii și științei în general, să fie traduse și în românește, pentru ca acei doritori de lumină să cunoască comorile neprețuite ale scrierei, formându-se astfel suflete și minți luminate.

10 Ianuarie 1914,

Jean I. Rădulescu.

cl. VII M.

FRASCATI

Un nume frumos care reprezintă ceva cochet și drăgălaș. E un orașel așezat pe încântătoarele colini din jurul Romei. Imprejurimile orașului etern mai ales înspre munții Albaniei sunt pitorești și interesante. Frascati și Genzano sunt două orașele situate pe înălțimele cele mai apropiate. Tramvayul electric ce-l luăm din *Piazza Colono* ne duce mai întâiu prin străzile lungi ale foburgului. Treptat, treptat, casele se înpuținează și o câmpie verde, gingaș smălțuită de un covor de floricele — se întinde înaintea noastră. Iuțea trenului electric crește; peisajele și vederile cele mai drăguțe defilează înaintea ochilor. În urmă rămâne Roma din care nu mai vezi decât un haos de cupole și acoperișuri; liniile ferate se încrucișează ca niște șerpi uriași. Terenul se accidentează și pe coasta lui apar frumoasele podgorii a căror viță dă dulcele vin de *Frascati*.

Coardele butucilor se prind pe trestii ca țesăturile unei broderii; pe stânga drumului trec micile trăsuri de țavă cari duc în ele pe drumeții înveseliți sau nu după cum pleacă sau vin.

Trenul se oprește la o stațiune unde așteaptă trecerea tramvayului care se întoarce spre Roma. Pornim printr'un șir de dealuri pe a căror coastă se profilează vile albe înconjurată de vii puse pe spalieri.

Frascati e aproape; îl văd pe colina din față ridicându-se în spirală către înălțimea muntelui; din trei părți privești umbra și aerul curat al pădurei care-l încinge ca un brâu. Așa cum se răsfață pe creasta dantelată îmi dă impresia unei siluete svelte și pline de farmec.

Ne oprim în centrul orașelului pe bulevardul plantat cu castani bătrâni; la dreapta zăresc altă piață cu catedrala (!!!) *Sf. Petru*; în fața ei e o fântână a cărei jocuri de apă împrăstie în aer o boare plăcută și mirositoare.

Urcăm o colină ca să ajungem la villa *Aldobrandini* atracția orașelului. Pe aturile drumului e o pajiște cu flori, presărată cu mici arbuști; din căsuțele albe les copii cari ne privesc curios. Calea e obositoare; noroc de portocale!

În fine ajungem sus; trecând printr'un mic tunel dăm în dăbravă, în mijlocul căreia se înalță majestos villa. Aci frumusețea se îmbină cu sălbătecia în vale e fostul castel al lui *Petru Aldobrandini* nepotul papei Clement al VIII-a; acum palatul e în reparație. Schelele ridicate ne împiedică de a vedea ce-i frumos; totuși avem favoarea să vizităm interiorul.

Totul se prezintă sub un aspect artistic; camerele sunt în stil oval, pictate cu friscuri murale originale: ici văd tapele chinezești, colo o copie reușită a *Aurorei* de Guido Reni. De pe terasă se oferă cea mai frumoasă vedere; jos e întinsa câmpie pe a cărei nemărginit văd Roma; apeductele lui *Dioclețian* se zăresc ca niște lungi șiraguri de mărgele; colo în fund dunga estompată în albastru a mării pe care se mișcă leneș bărci cu pânze ce-ți par fluturași albi.

În fața castelului înspe munte se schimbă priveliștea; salbatecul și farmecul naturii îți încântă ochiul.

Prin parcul a cărui portocale se oglindesc în lacul argintiu, ajungi sus în pădure, trecând pe o punte deasupra apei care-și urmează cursul vertiginos. Unda sare din treaptă'n treaptă, se oprește alocuri, spumegă și pică în ropot de note monotone pe lespezile înverzite.

Pădurea arborilor seculari răsună în mii de ecouri; păsările cântă și ciripesc voios scuturându-și aripele în razele mângâietoare ale unui soare de April.

Și ce frumos e soarele aici! El înflorește portocalii trezește lacurile albastre din somnul nopții aruncă o imensă bae de lumină asupra Italiei așa de fericit înzestrată.

Scoborându-ne intrăm în capela familiei; ea e păzită de un călugăr; Într'un clar-obscur *S-tul Sebastian*, patronul bisericei, privește trist către vremuri dispărute.

Așa cum se prezintă interiorul e o frumusețe; altarul de azurită răsfață odăjdii scumpe; podoabele cele mai prețioase înconjoară gâtul Maicei Domnului, iar ornamentațiile de stuc de pe sus, împodobesc tablourile Sfinților.

Un coridor lateral duce în cavou; trei sarcofagii conțin rămășițele pământești ale tatălui, mamei și fiului acestei familii.

Aerul vechiu și mucegăit spune că de mult n'a călcat picior de om pe aici.

Vizitasem tot ceiace fusese mai interesant; ne mai având nimic de văzut ne întoarserăm în oraș.

Ca orice străin care se respectă ținem să avem un suvenir mai palpabil din Frascati; vinul dulce, *fiaschetto* care pe cât de inofensiv pare, e în fond un bun stimulent de prea bună „dispoziție”.

Ne întoarcem. Tramvaiul ticsit de lume se avântă pe șinele împurpurate de crepuscul. Tic-tacul lui se pierde în valurile mătăsoase ale ierbei. Umbra violacee vapoasă a nopții se lasă.... Din bine marcate, conturile colinelor se prefac în trăsături șterse....

În minte mi se desprinde priveliștea neuitată a cascadei....

Pe stânca înverzită, în singurătatea lor, undele își murmură vechea lor poveste....

Armand G. Constantinescu

cl. VIII M.

E F E M E R A

Ce lume curioasă și ispititoare, nu numai pentru un zoolog, e și acea a insectelor!

Natura pune atâta artă, atâta farmec, în cel mai mic lucru pe care-l creiază, că norodul acesta mărunț și nespus de variat de viețuitoare, merită o privire de interes din partea noastră.

Dacă nu v'ajută propria voastră observație, tratatele speciale vor putea să vă minuneze cu descrierea vieții lor atât de ordonată, atât de aparent cugetată, atât de apropiată în linii generale de viața omenească.

Aceiaș putere care prin putința ei de creare a ajuns să plămădească omul, a născocit și formele acele, abia văzute adesea, minunatele și însușețite forme artistice, care și îmbină atât de frumos bogăția de nuanțe cu lumea florilor. De-aceia viața lor ne sugerează reflecții profund omenești.

Hărnicia înfrigurată a furnicilor și munca delicată a albinilor grațioase, cu sociabilitatea lor de luptă, cu legile și moravurile lor, cu tactica lor ar fi de ajuns să amintesc numai aceste pilde;—sau danțurile svelte în pulberca de raze ale fluturilor;—acești decoratori ai câmpurilor, cu paletele lor smălțuite,—apoi toată clasa imensă a coleopterelor, începând cu zalea de aramă a comunului cărăbuș și cu fosforescența fulgerătoare a licuriciului,—toată lumea de gândaci cari se strecoară printre firele de iarbă, cu speciile lor oropsite. Familia de scurmătoare subterane și hoarda veninoasă și pânditoare a arachnidelor, elegantele lăcuste săltărețe și nevăzutul grier cântăreț, toate par o omenire în miniatură, eăci aceiași viață e îmbrăcată în haine diferite.

* * *

Efemera, regină între aripatele insecte din preajma apelor, mi-a arătat în ființa ei imaginea cea mai expresivă a vieții pe pământ.

Pe timpul Rusăliilor, din larva informă în care fermentează timp de trei ani seva vieții, ea un foc înăbușit sub cenușă, în liniștea adâncă a bălților, spre apusul soarelui, țâșnește ca o apariție mistică, efemera.

Mică, lungăreață, cu aripioarele albe, scânteietoare, ea întrupează cea mai deplină eleganță a formelor. În mișcările ei repezi posedă o delicateță, o mlădiere, care farmecă ochiul observatorului atent.

Și micile ninfe înaripate țâșnesc din oglinda sinilie a lacului, se adună în stoluri tot mai mari și încep să danțeze în umbrele ce se lasă din adâncul cerului.

E o agitație neînfrânată, — frământarea lacomă a vieții care abia începe să se manifeste. Norul de fulgi se lățește, se distramă ca o pânză, apoi se strânge ca un bulgăre de zăpadă... și joacă, și joacă mereu, înălțându-se să mai prindă ceva din licăririle soarelui care coborâse de mult.

La intervale se rupe câte-o fărâmă din grămada lor jucătoare, lunecă ca o săgeată de lumină și se lasă unde-va printre trestii.

Și'n clipa aceea se săvârșește actul suprem al vieții, singurul scop al ființei lor; și-au depus ouăle, nevăzute puncte în care au concentrat viața lor, transmitându-o generației următoare. Și-au perpetuat speța, menirea lor s'a împlinit.

O, misterul creațiunii!...

Și iar se-adună și grămada de aripi se lățește, se distramă și se adună iar și joacă tot mai neînfrânat, mai sălbatic... și cântă, — cântă, melodia neuzită a vieții care se stinge în fâlăirea cea neîncetată.

Și noaptea se lasă mai neagră... și mai albe lucesc fantomaticele aparițiuni... și viața curge, curge...

Deodată, o efemeră se desface din grup și taie aerul în goana nebună. Tot mai slab, dar în sforțări disperate, bat aripele, și încordându-se, mai sorb un strop din eterul existenței și alunecă, căzând ca o lacrimă pe luciul întunecat al apei.

Și altele o urmează; din mii de corpuri se desface sufletul, care se întoarce, poate, în lumea de viață veșnică pe care a părăsit-o o clipă, — și pe ochiul încrămenit al lacului, după câteva ceasuri de viață pământească, se întinde pânza albă de cadavre și'n aer se așează neființa... tăcere adâncă... Dar viața nu s'a stins. Urmașii vor veni...

Și omul, ce-i? — O efemeră în stil mare!

Din necunoscut apare și creațiunea aceasta raționabilă, și îndată începe să joace și ea. Repede urcă treptele înflorite și naive ale copilăriei; saltă de pe trambolina tinereții spre avânturile și visurile ei, rar ajunse; se acată de colțurile abea acoperite de-o urmă de mușchi, de pe stâncea maturității și, — dacă mai poate să scurteze, din vârful idealului ajuns, mărețele depărtări, — se coboară apoi lin pe pantă bătrâneții, susținut de fâlăirea albă și înviorătoare a amintirilor și se prăbușește în cele din urmă în neantul veșniciei.

Și ce rămâne în urmă-i? Rămân urmașii zămisliti din instiuctul disperat de conservare și operele fecundate de mințile îndrăznețe...

Ce-i viața? — O punte împestrată și aurită, pardosită cu lacrimile cristalizate ale durerii și care leagă cele două veșnicii. Pe ea aleargă omenirea gonită de biciul nemilos al destinului...

Ce-i viața dar? — Un fulger care despiceă întunericul...

O, efemera, efemera....

lași

Eug. D. Relgis

O SERBARE MAREAȚA

(URMARE)

Eu afirm că vârtejul care a venit peste poporul nostru e un vârtej care poate să ne fie fatal. E mare lucru ceia ce se încearcă să se facă: să însănătoșim sufletul poporului nostru, să fim într'adevăr civilizați. Civilizați nu sunt acei cari au haine frumoase și bune, cu parale poate să aibă și țigani, nici acei cari vorbesc felurite limbi străine, căci și chelnerii fac aceasta. Cuget plin și linie dreaptă în viață, asta e cultură. Nu e vorba de licență și doctorat, la cuget plin nu se ridică de cât oamenii bine născuți cari privesc în zarea vieții și cată să privească și dincolo de zarea vieții. Mai trebuie pentru aceasta și o reală cultura sufletească. E mare lucru să faci pe cineva să nimerească această linie dreaptă în viață, să se intereseze femeia de direcția morală a societății când e atâta cultură. Tocmai de aici trebuie să înceapă renașterea. Femeia are o intuiție mult mai directă care o ajută să găsească calcule mult mai repede. Mi-e groază de câte injurii s'a adus educației religioase. Ne-a scăpat de aceasta o sumă de oameni bine născuți, ne-a scăpat pilda lui Herbert Spencer, Pasteur Du bois Reihmond etc., care au păstrat neatinți sentimentul religios, ne-a scăpat însă femeia. Sunt încântat că aici s'a ridicat un steag pentru renașterea sentimentului moral. Trebuie să dăm clerului nostru tot ajutorul: Englezii și Francezii n'au să ea exemplu dela goliciunea bisericilor noastre căci sunt cu adevărat profanate. In curtea bisericilor și pe morminte pasc vite de tot felul. Arhitectura bisericilor e foarte înapoiată. Biserica trebuie să devină punctul de atragere. A voastră-i datoria mare, preoți cu crucea în frunte. Suntem cu toții preoții sufletești ai aceluiaș neam. E mare lucru că ați ridicat acest steag. Faceți-i onoare și rămâneți lipit lângă el. Am lucrat și am suferit mult în trecut. Tot ce avem până acum este nimic față de ce vom avea. Idelul poporului trebuie de realizat. E sufletul care învinge, nu baioneta și cu sufletele dărăpănate chip de izbândă nu-i. Dacă acum cât suntem în pace nu facem nimic, nu ne împlinim datoria, apoi atunci când goar-nele ne va chema vor fi prea târziu. Să ne dăm toată silința să cultivăm sufletul poporului.

D-I Ștefan Graur, cunoscutul orator din localitate, aduce mulțumiri și omagii Prea Sfinției Sale și D-nei Cantacuzino. D-v înființând societatea aceasta ați știut să rădicați moralul poporului nostru. Spune că secția dela Focșani o să prospereze având în fruntea ei pe venerabila D-nă Smaranda Apostoleanu. Am trecut prin crize sufletești, crize naționale. Azi cine zice țară, zice

biserică, zice națiune. În biserică era un instinct de conservare. Ciobanul dela munte care 'și păzeă oile cântând din fluer, n'avea altă școală de cât biserică. Biserica îi păstră limba și naționalitatea. Privind lumea pe zi ce trece vedem că se înalță și se dărâmă rând pe rând aproape toate instituțiile. Una singură rămâne: biserică. Sunteți cu toții români dar sunteți și creștini. V'ați născut aici și aici ați îmbătrânit. Insuflați și copiilor voștri sentimentul religios. În biserică aveți formele cele mai frumoase și mai vechi ale neamului nostru. Gloria trecutului, mândria prezentului și speranța viitorului noi o avem în D-v, d-lor ofițeri. Infiltrați la cazarmă în sufletul soldatului dragostea de țară și de neam, dar și dragostea de biserică și credință. Să ne întărim suletele. Trăim încă în veacul naționalităților. Fiecare român să fie creștin și să aibă sufletul pregătit.

D-ra Livescu dela Iași arată scopul societății și ce a făcut de la înființarea ei. Intre altele spune: „Am lăsat cam mult plugul străin să are în brazda românească. Ne-am trezit îmbrăcați într'o haină strălucitoare, dar străină sufletului nostru“.

D-l D-r Botescu ni s'a făcut simpatic chiar dela primele cuvinte. Noi doctorii, spune d-l Botescu am cam început să ne perdem din rolul nostru. De unde mai înainte dădeam sfaturi și aparam pe oameni de diferite boli, azi facem același lucru, însă îi apărăm și-i sfătuim să se apere de boalele sociale. Grădinele de copii sunt o operă de pregătire socială. Noi trebuie să îngrijim de formarea copiilor de azi, a oamenilor de mâine. Noi,ăștia de sus să începem să ne scoborâm noi către cei de jos, iar nu să așteptăm să urce ei la noi, căci ei se vor urca foarte încet și cu cât vom fi mai sus, cu atât căderea va fi mai groaznică și mai rușinoasă.

În sfârșit unde am putut să înșămnăm eu toate ideile mai principale cel puțin din întreaga conferință?

Fapt cert e că D-l D-r Botescu a vorbit admirabil, a lăsat o impresie plăcută asupra publicului, iar d. **N. Săveanu** a pecetluit această impresie, felicitându-l călduros în fața publicului și sărutându-l.

D-na **Elisa Lupu** spune că în școlile noastre noi nu ne-am ocupat de sufletul și de inima copilului. Ne-am încredințat copilele la școale străine, care le-au înstrăinat inima și credința. Exemple avem chiar sub ochii noștri.

D-na Lupu citește apoi procesele verbale de constituirea societății.

Era aproape de sfârșite când dela balcoane se strigă să vorbească Părintele Scriban. Sala întreagă a izbucnit în aplauze.

Figura impozantă a Părintelui Scriban își făcu loc și apăru la ramplă. A vorbit puțin însă plin de entuziasm, convins de cele ce spunea. Publicul l'a răsplătit cu numeroase aplauze.

Apoi S. Sa Episcopul închide serbarea urând noii societăți prosperare deplină.

G. A. Delamuncel

Cl. VII M.

REVISTA REVISTELOR

Convorbiri literare Anul XLVII No. 12. În numărul acesta printre alte interesante articole și documente, găsim unul datorit d-lui George Al. Lefteriu: „Cultura estetică în școlile noastre”. D-l Lefteriu constată cu părere de rău că în țară la noi, în școlile noastre nu se predă de loc istoria artei și a muzicii. Este un mare gol acesta. Ar trebui să se predea chiar din școlile primare, în raport cu gradul de cultură al elevului, pentru ca să-l deprindă pe copil să vadă frumosul și să-l priceapă. „În licee s'ar putea foarte bine introduce acest curs care s'ar putea grupa pe ani iar în cl. VIII, ar putea fi complectat printr'un curs sumar de estetică, stabilindu-se legături între arta plastică și cea literară și înălțându-se astfel sufletul elevului prin cultul frumosului, care în actuala școală care trebuie să formeze caractere, are un loc de frunte. Capodoperile artelor plastice din toate timpurile și a tuturor popoarelor, ar pătrunde pe nesimțite în sufletul elevului prin educația ochiului, și l'ar face mai bun, mai înțelegător și mai îndrăgostit de frumos și chiar de viață în sine, arta având o tendință eminentamente morală.”

Mai departe spune: „Aceste cunoștințe teoretice, bazate pe vederi și pe intenții directe, ar putea fi admirabil complectate prin excursii în țări străine și bogate în colecții de artă pe care le-ar putea face cu ușurință elevii ce termină liceul, la orice școală. Ca exemplu n'am să citez decât excursia făcută de elevii din cl. VII și VIII a liceului din Focșani în Italia, în primăvara anului 1911, când orice elev cu 100 lei și orice profesor cu 150 lei contribuție, având și un oarecare fond strâns din serbări și din ofrande, au putut sta trei săptămâni în cea mai artistică țară din lume și admira în afară de expoziția jubiliară, toate minunile din Roma, Neapole, Florența și Veneția. Mi-a fost dat să mă întâlnesc pe drum cu această *caravană* și să constat marea înălțare sufletească ce cuprinsese pe toți. O călătorie în țări străine, făcută la o vârstă când toate prind și când operele de artă se pot oglindi într'un suflet vesel și fără grijă, lasă pentru toată viața ca un fel de savoare a minții, care te ajută în zile grele, făcându-te să te gândești că tot mai sunt lucruri pentru cari merită să trăiască cineva pe lume.

Pentru această scântee nouă de viață, ce s'ar putea insufla tinerilor generații, să sperăm că noi cari n'am avut fericirea să învățăm nimic din minunile artei, să ajungem vremea când cultura estetică va forma una din bazele caracterului și însăși fondul sufletesc al tuturor va fi mai bun și mai înălțat.»

Am reprodus pasagiul acesta nu pentru a ne face reclamă, ci pentru a proba și altora cât de mare e folosul unor atari excursii și pentru a fi un stimulent mai puternic pentru toți acei ce au proiectat asemenea excursii.

Eu, D-le Lefteriu, mă unesc cu părerea D-tale, că în școlile noastre să se predea și o cultură estetică și pot să-ți spun că la liceul nostru aceasta s'a pus de mult în practică deși nu era în program. D-tale care ai avut ocazie să te întâlnești cu *caravana* noastră pe drum cred că ai fi făcut cunoștință cu un moșneguț cu tâmpilele cărunte (poate că pe atunci nu erau încă, 911), căci așa obișnuim noi școlarii să-l numim pe D-l Leonescu, profesor la liceul nostru și conducătorul celor mai frumoase excursii pe care le-a făcut vreodată școlarii noștri în țări străine, zic, poate și cred că trebuie să fi făcut cunoștință cu D-lui. Ei bine, D-l Leonescu a pus în practică principiul acesta încă din primul an de profesorat. Pentru aceasta am să-ți povestesc o mică întâmplare pe care am auzit-o dela D-lui în mod incidental. Era profesor de istorie la Buzău, acolo și-a început cariera, și în clasa VII-a explică pe lângă lecțiile de istorie și lecții de istoria artei. Așa nedibaci și stângaci cum eram eu, ne spunea D-l Leonescu, se vede că pe băieți îi interesă cele ce le spunem, că încetul cu încetul am văzut cum se dedau cu tot sufletul la aceste lecții și în curând chiar ei mă rugară să fac ore suplimentare Duminică și să le continui lecțiile. Văzând însuflețirea cea mare a școlărilor mei, le-am spus ca să caute fiecare pe acasă căci se poate întâmpla să aibă tablouri de valoare cari stau necunoscute. Care nu-mi fu mirarea, spune D-nul Leonescu, când la o lecție de istorie, un școlar din cl. VII de o bună condiție socială și care azi e magistrat,— a cărui familie călătorise prin străinătate,— veni cu un tablou pe care de abia-l putea duce, datorit lui *Correggio* și care reprezenta o *Magdalenă* citind pe o carte,

Atunci am rămas foarte mișcat, am explicat școlarilor tabloul, am scos în relief părțile principale, iar după sfârșitul lecției am jurat să intercalez întotdeauna la cursul de istorie și un curs de istoria artelor. Am preferat să explic șase lecții elevilor renașterea și să mă mărginesc la o singură lecție pentru a întreba șirul cronologic al regiilor."

Iată deci D-le Letteriu, cred că această mică întâmplare o să convingă și pe alții de folosul real ce l-ar avea un curs de istoria artelor în școlile noastre.

Cuvântul Moldovenesc No. 1 Anul 1. Poate că unii dintre D-v. ați citit prin jurnale sau vreă dare de seamă prin reviste despre revista aceasta care apare în Basarabia. Prin aceste rânduri vreau să fac cunoscut tuturor cititorilor noștri această revistă a oropsiților noștri frați de peste Prut. Rusii în sfârșit au acordat românilor dreptul de a tipări o revistă însă nu cu litere latine, ci cu litere rusești. În sfârșit și asta e ceva. S'au mai găsit câțiva români cari n'au uitat încă ce sunt și ce vor, s'au pus pe muncă și în bezna și întunericul ce domnește în Basarabia, au aprins această tăclie, dând semnal tuturor de acelas sânge să se adune în jurul ei. În fruntea acestora este D-l N. Alexandri un patriot tot așa de mare ca și Vasile Alexandri. Revista aceasta trăește foarte greu. Are nevoie de sprijinul nostru, căci sărmanii Basarabeni sunt și săraci și lipsiți de orice cultură. Și apoi să vedeți cât sunt de modesti. Pentru aceasta e de ajuns să vă citez un pasaj dintr-o scrisoare a D-lui N. Alexandri adresată mie :

„Pe de altă parte avem și noi nevoie de a cunoaște România. De aceea vă rugăm să ne ajutați cum veți putea, rugămintea noastră în mod practic; să ne trimiteți cărți de citire, manuale (gramatici, crestomatii, geografii, istorii, etc.) de care nu mai aveți nevoie dar pe care noi le-am întrebuinta pentru răspândirea gratuită la acei din moldovenii de aici, cari vor să facă cunoștință cu cartea românească, tipărită cu litere latine. Firește că sunt puțini de acestia, dar mulți-puțini câți sunt trebuiesc încurajați și instruiți.» În țară la noi s'au făcut multe apeluri de aceste, dar pentru Basarabia nici unul. Publicul este sătul de cereri, și de cuvinte inflăcărâte, de declamații și vorbe goale, mai ales acumă când toți sunt absorbiți de luptele politice. Noi nu putem face apel decât la sufletele cinstite și lipsite de prihană a școlarilor noștri. Voi dacă aveți cărți care nu vă trebuie trimiteți-le în Basarabia, și dacă aveți

cunoștințe și rude care dispun recomandați-le această revistă, scopul ei și solicitațiile sprijinului lor. Abonamentul pe un an la această revistă este 3 ruble cari ar veni cam 8,25 lei de ai noștri. Banii îi veți trimete pe adresa D-lui N. Alexandri, Nainetzcaia uliță 16. Kisinău Basarabia.

Luceafărul Anul XIII No. 2. D-l Octavian Tăslăuanu, povesteste impresiile sale la școala militară dela M-reă Dealului, vorbește despre educația ce se dă elevilor, atât fizică cât și intelectuală. Folosul ace-stui liceu e indiscutabil, mai ales că în fruntea lui este D-l Maror Olteanu, un omțer de valoare. Meritul cel mare însă îl are marele patriot D-l N. Filipescu care a înființat acest liceu pe când era ministru de război.

Tot în acest număr găsim și un fragment diu drama D-lui Oct. Goga „Domnul Notar”. După subiectul care l tratează precum și după modul cum se prezintă această dramă se prevede un succes desăvârșit.

La tribune roumaine A. I No. 1. Red. et adm. Rue Racine 9 Paris. D'n întâmplare la una din ședințele societăței noastre literare îmi căzu în mână o revistă cu numele de mai sus. E revista studenților români din Paris scoasă de un comitet format din D-nii: V. V. Haneș, V. C. Missirlu, I. I. Plessia, A. M. Roman, G. M. Sescureanu, G. G. Vrabiesco, și N. E. Vrabiesco. Revista aceasta are de scop să facă cunoscut străinilor și în deosebi Francezilor țara noastră, poporul nostru, obiceiurile și moravurile noastre și mai cu seamă aspirațiile și idealurile noastre naționale. Uram izbândă deplină acestei reviste.

Junimea Anul I No. 1. O revistă nouă, care apare la Pitești. Revista aceasta e a elevilor români de pretutindeni. De câțva timp se observă în țară la noi o mișcare culturală deosebită. Vezi aproape în fiecare zi apărând gazete

și reviste noi care mai de care cu un program de muncă mai bogat, toate tinzând spre aceiași țintă, idealui neamului nostru. Conștiința națională se deșteaptă, un puternic curent naționalist a luat naștere, izvorând din nevoile timpului și zorile unor altor vremi încep să se ivească. Un indiciu despre aceasta îl dă și apariția acestei noi reviste. Minte elevului român s'a mai limpezit, a început să vadă și să simtă și el mai bine și de aici nevoia revistelor. Noi elevii dela Focșani, și o spunem această fără a ne face vreo laudă, avem meritul că am ridicat acest steag. De aici din Focșani au pornit cele mai

frumoase idei, de aici au plecat oameni ca Liciu, aici s'a jucat pentru prima oară hora unirei, din acest oraș au plecat pentru prima oară cele mai frumoase excursii școlărești în Apus, de aici au pornit și s'a împrăștiat și pe la alții ideea revistei, și tot de aici sperăm că încurând va porni și noul imbold către o societate nouă pe care vrem să o formăm, după modelul eclerorilor francezi și germani. Voi, elevi dela celelalte licee să aveți ambiția să ne ajungeți pe noi și chiar să ne întreceți căci numai așa vom putea lucra cu folos și se va putea realiza un progres adevărat.

G. A. Delamuncel.

cl. VII M.

AMURGUL DE TOAMNĂ

Lugubru șueră vântul
Prin crengi de copac desvelite...
.... Din negrul trecut v'aud cântul
De jale, aduceri aminte.

Se scutură frunze din ramuri,
Se leagănă'n aer ca fulgul.
Depart, spre 'naltele. dealuri,
Insângeră cerul, amurgul.

Spre alte țărâmurî se'ndreaptă,
Târziul șirag de cocoare...
.... Durerea-mi în suflet deșteaptă,
Suspine și lacrimi amare.

Privind amurgul de toamnă,
Văd viața mea de demult...
.... In el ador o iconă
Și glasul durerei așcult.

Mihai Zaharia
elev Lic. Național-Iasi

12 Decembrie 1913.

Cronica

24 Ianuarie se serbează în orașul nostru cu o cinste deosebită, fiind și patronul liceului. Dimineața la ora 9 jumătate corul liceului deschide serbarea în sala de solemnități. D-l Profesor C. I. Bondescu ține o conferință ocazională în care spune:

Evenimentele ostășești din vara anului 1913, au arătat în chip destul de convingător că neamul românesc are o puternică vitalitate și că se bucură în toată alcătuirea lui de o perfectă unitate sufletească. Această vitalitate trebuie neconținut regulată în manifestările ei și înțelepțește îndreptată în direcția marilor probleme ce avem a deslegă în viitor.

Viața națională a unui neam se cristalizează în mari personalități și în mari evenimente, a căror simbol în viața de toate zilele îl formează *cultul eroilor și zilele mari naționale*.

O mare zi națională cuprinde întrinsa contopirea unui șir întreg de năzuinți, desfășurate în secole de lupte. În cele câteva zile mari naționale ale noastre se cuprind toate luptele noastre pentru libertate și pentru păstrarea și mărirea patriei. Din înțelegerea luptelor pentru libertate popoarele s'au convins că închegarea definitivă a unui stat liber național nu-și găsește realizarea de cât atunci când, pe lângă libertate deplină, el mai cuprinde în marginele lui pe toți consăngenii aceluiași popor. Ideia unirii tuturor fiilor unui neam a fost precedată la toate popoarele de dezvoltarea conștiinței și a mândriei naționale.

Primele începuturi de unitate culturală românească încep la sfârșitul secolului al XVI, atunci când Mihai Viteazul întemeiază organizarea unitară a Bisericii ortodoxe din Ardeal și celelalte țări române de sub stăpânirea ungurească la fel cu biserica din Valahia.

Aproape toți cronicarii români al secolului XVII fac din conștiința națională pârgă și ridicării neamului.

În veacul fanariotic conștiința națională nu scade eu toate că multă boerime se grecizează.

În acele vremuri conștiința națională românească trăește la boerimea care și-a păstrat sufletul românesc și trăește în popor, în literatură populară, în limba noastră românească.

Școala ardeleană, arătând streinilor organizarea neamului și limbii noastre precum și neîntrerupta dăinuire a elementului românesc în Dacia-Traiană, a avut darul de a ridica sus conștiința națională românească.

Federația Franceză, proclamând în lume principiul solidarității naționale ca cel mai de seamă temei al statului modern, aprinde și mai mult tendința neamurilor către libertate și către unirea tuturor fiilor unui neam. Italia și Germania se renasc și se întăresc naționalicește. Era peste putință ca Românii să rămână în nesimțire la glasul târmbiței care cheamă neamurile la o durată mai demnă.

Năzuințele către libertate au produs pe 1848, iar înădușirea acestor năzuinți au convins pe luptătorii noștri că numai unirea măcar în parte a românilor le va aduce libertatea desăvârșită.

Generația dela 1848 — izbutește să atragă atenția și simpatia puterilor

europene asupra noastră. În 1856 aceste puteri se hotărâse să facă din Români un stăvilă împotriva Slavismului de Nord. Cu tot interesul unora dintre marile puteri europene de a nu se face Unirea Moldovei cu Muntenia, acest mare act național s'a îndeplinit în 1859 prin înădăita alegere ca domnitor a lui Alexandru I. Cuza în amândouă aceste țări.

Unirea a fost împuternicită înăuntru prin împroprietărirea țăranilor, 1864. Urmarea firească a acestor evenimente istorice a fost câștigarea deplinei libertăți și a independenței în 1877-78 și regalitatea în 1881.

După aceste însemnate evenimente a urmat marea în 1913, când poporul român, prin alipirea *Dârstorului* la patria mună și prin mărirea Dobrogei a realizat în parte testamentul marelui Mircea cel Mare.— În chip firesc urmează acum să dăm înlăptuirea Daciei lui Mihai Viteazul. Va veni în curând și timpul acela! Semnele timpului o arată!

Intru așteptarea ceasului celui mare ce va să vie, să ne pregătim sufletește agerindu-ne mințea și otelindu-ne caracterul.

— Incredători în vrednicia noastră și în înțelepciunea conducătorilor, înainte! După conferința d-lui Bondescu a urmat corul liceului și orchestra care deși reînființată numai de o lună de zile s'a prezentat în chip admirabil grație muncii fără preget depusă de maestrul ei, D-l' Ettore Sorani și de D-l' Armand Constantinescu din cl. VIII.

Seara serbare la Liga Culturală. A vorbit D-l' profesor I. P. Rădulescu-Râmnic care ea cuvântul ori de câte ori e vorba de cultivarea și educarea neamului. A vorbit cu căldură, plin de convingere, inspirând celor ce-l ascultau un entuziasm de nedescris „Să cultivăm cu toții idealul patriei noastre. Va veni în curând ceasul de mult așteptat. Atunci vom spulbera într-o singură clipă toate spețele și baionetele ungurești. Pentru aceasta trebuie să fim pregătiți sufletește“.

D-nul Alex. Moisă spune că suntem obișnuiți să dăm acestor sărbători un caracter prea narativ. Socotesc că a venit timpul ca aceste serbări să fie privite și ca imbolduri spre alte fapte mari.

D-l' Moisă termină spunând: „Să serbăm evenimentele mari ale trecutului în așa fel încât ele să fie ocazii de întărirea încrederii în noi, în forțele noastre în idealul neamului nostru, pe care nu-l socotim nici îndeplinit în toată măreția lui frumoasă, nici cu neputință de îndeplinit, ci totdeauna privind lucrurile prin dreapta lor măsură să ne socotim demni urmași ai predecesorilor noștri și capabili de a face ca și dânsi fapte mari, pline de avântul jertfirei de sine și a celei mai curate dragoste de țară și neam.“

Orchestra liceului a cântat bucăți alăse, iar simpaticul nostru prieten Costică Filipescu, student, a recitat „Oltul“ și a cântat „Eu sunt Morit Cohn“.

G. A. DELAMUNCEL

Cl. VII M.

PROBLEME REZOLVATE

PROBLEMA 1. Să se găsească *numerile ale căror pătrate au 6 cifre și sunt divizibile prin 1485.*

Grig. C. Zamfirescu

Soluție dată de D-nii: **Al. M. Pantazi** (VII R. P.-Neamț), și **V. Carap** (VII R. Buzău), **Sebastian Kaufmann**, **C. Averescu** și **N. Gr. Dragomir** (V R. Focșani).

Fie N . numărul căutat. Vom avea:

$$1000000 \leq N^2 < 10000000 \text{ deci}$$

$$316 < N < 1000$$

Dar N^2 fiind un pătrat perfect și divizându-se cu $1485 = 3^3 \cdot 5 \cdot 11$ se va divide neapărat cu $3^2 \cdot 5^2 \cdot 11^2$; deci N se va divide cu $3^2 \cdot 5 \cdot 11 = 495$.

Așa dar, va trebui să căutăm toți multiplii lui 495 cuprinși între: 316 și 1000.

Vom găsi deci soluțiile:

$$495 \text{ și } 990.$$

Observare. D-nii **Fl. C. Vasilescu**, și **Tătăranu Ar. Gh.** rezolvă foarte bine problema omițând însă de a pune și soluția 990.

PROBLEMA 5. Cunoscând laturile a și b ale unui triunghi precum și unghiul de 60° cuprins între ele să se calculeze, fără ajutorul trigonometriei, latura a treia.

Sebastian Kaufmann

Soluție dată de D-nii **Al. M. Pantazi** (VII R. P.-Neamț), **Const. N. Rotaru** (VII R. Ploești), **N. Prohib** (VI R.), **C. Averescu**, **N. Gr. Dragomir** și **Tătăranu Ar. Gh.** (V R. Focșani).

Fie ABC triunghiul în care se dă

$$\hat{C} = 60^\circ, BC = a, AC = b$$

Presupunem că $AC > BC$; ducem din B perpendiculara BP pe AC , vom avea

$$PC = \frac{1}{2}a, BP = \frac{\sqrt{3}}{2}a \text{ și } AP = b - \frac{1}{2}a.$$

deci triunghiul dreptunghiu APB ne dă

$$\overline{AB^2} = \overline{BP^2} + \overline{PA^2}$$

sau

$$c^2 = \frac{3}{4}a^2 + (b - \frac{1}{2}a)^2,$$

de unde

$$c = \sqrt{a^2 - ab + b^2}$$

Soluție dată de D-l: **V. Carap** (VII R. Lic. „Hașdeu”, Buzău).

Luăm pe CA , o lungime $CB' = CB$; triunghiul ABB' ne dă:

$$\overline{AB^2} = \overline{AB'^2} + \overline{BB'^2} + 2 \cdot \overline{AB' \cdot B'P}, \text{ sau punând}$$

$$\overline{AB} = c, \overline{AB'} = b - a, \overline{BB'} = a, \overline{B'P} = \frac{1}{2}a, \text{ găsim}$$

$$c^2 = (b-a)^2 + a^2 + 2(b-a) \frac{1}{2}a = a^2 - ab + b^2$$

de unde

$$c = \sqrt{a^2 - ab + b^2}.$$

Notă. D-l Florin C. Vasilescu rezolvă problema, servindu-se de relația

$$4RS = abc,$$

introducând o soluție străină. Problema însă evident că nu comportă decât o singură soluție.

PROBLEMA II. Să se rezolve ecuația :

$$\sqrt{x+1} + \sqrt{x-1} + \sqrt{x+1} - \sqrt{x-1} = 2\sqrt{2x}.$$

N. Kaufmann

Soluție dată de D-l Florin C. Vasilescu (VII R. Ploești), V. Carâp (VII R. Buzău), N. Rășcanu (VI R. Lic. Militar Iași), Const. A. Mironescu, N. Prohib (VI R.) și N. Gr. Dragomir (V. R. Focșani).

Ridicând ambii membri ai ecuației la pătrat obținem, reducând și simplificând cu 2

$$\sqrt{x+1} + \sqrt{2} = 2\sqrt{2x}$$

Ridicăm din nou la pătrat; astfel obținem

$$2\sqrt{2x+1} = 7x-3,$$

sau ridicând pentru a 3-a oară la pătrat și ordonând obținem ecuația :

$$49x^2 - 50x + 1 = 0,$$

căre dă

$$x_1 = 1 \text{ și } x_2 = \frac{1}{49}$$

Rădăcina x^2 nu convine, căci nu verifică ecuația.

Notă. În ultimul timp s'a mai primit o bună soluție puțin diferită de precedentă dela M.D. (Focșani).

PROBLEMA 12. Să se rezolve și să se discute ecuația :

$$x^4 + 2nx^2 + (n^2 + 1)x^2 + nx - 2 = 0.$$

Gr C. Zamfirescu

Soluție dată de D-nii Florin C. Vasilescu și Const. N. Rotaru, (Ploești), Al. M. Pantazi (VII R. P. Neamț), N. Prohib (VI R.) și Sebastian Kaufmann (V R. Lic. „Unirea”, Focșani).

Ecuația dată se poate scrie :

$$x^4 + 2nx^2 + n^2x^2 + x^2 + nx - 2 = 0,$$

sau :

$$(x^2 + nx)^2 + (x^2 + nx) - 2 = 0$$

care dă :

$$x^2 + nx = 1 \text{ și } x^2 + nx = -2,$$

deci avem ecuațiile :

$$x^2 + nx - 1 = 0 \text{ și } x^2 + nx + 2 = 0,$$

care ne dă :

$$x_{1,2} = \frac{-n \pm \sqrt{n^2 + 4}}{2} \text{ și } x_{3,4} = \frac{-n \pm \sqrt{n^2 - 8}}{2}$$

Discuție. Rădăcinile (x_1, x_2) ale primei ecuații sunt întotdeauna reale, căci $n^2 + 4 > 0$.

Rădăcinile (x_3, x_4) ale ecuației a doua, sunt reale când :

$$n^2 - 8 \geq 0 \text{ deci } n \leq -2\sqrt{2} \text{ sau } n \geq 2\sqrt{2}$$

Tinând seamă că :

$$\left. \begin{array}{l} x_1 + x_2 = -n \\ x_1 \cdot x_2 = -1 \end{array} \right\} x_1 > x_2; \quad \left. \begin{array}{l} x_3 + x_4 = -n \\ x_3 \cdot x_4 = +2 \end{array} \right\} x_3 > x_4,$$

putem să formăm tabloul discuției :

$-2\sqrt{2} > n \dots \dots \dots$ toate rădăcinile reale ; x_1, x_2, x_3 , pozitive, x_4 negativ.

$n = -2\sqrt{2} \dots \dots \dots$ toate rădăcinile reale ; x_1 pozitiv, x_2 negativ, iar x_3 și x_4 egale și pozitive.

$0 > n > -2\sqrt{2} \dots \dots \dots$ x_1 și x_2 sunt reale, x_1 pozitiv și x_2 negativ ; x_3 și x_4 sunt imaginare.

$n = 0 \dots \dots \dots$ x_1 și x_2 sunt reale, egale și de semne contrare ; x_3 și x_4 sunt imaginare.

$2\sqrt{2} > n > 0 \dots \dots \dots$ x_1 și x_2 sunt reale, x_1 negativ, x_2 pozitiv ; x_3 și x_4 sunt imaginare.

$n = 2\sqrt{2} \dots \dots \dots$ toate rădăcinile reale ; x_1 negativ, x_2 pozitiv, x_3 și x_4 sunt egale și negative

$n > 2\sqrt{2} \dots \dots \dots$ toate rădăcinile reale ; x_1, x_3 și x_4 sunt negative, x_2 pozitiv

PROBLEMA 13. Să se rezolve ecuația :

$$(3x^2 + 8x + 7)^2 + (x^2 + x + 1)^2 = 0$$

Alexandru Iliescu

Soluție dată de D-nii : **Florin C. Vasilescu** (VII R. Ploești), **Al. M. Pantazi** (VII R. Piatra-Neamț), **Const. A. Mironescu** și **N. Prohib** (VI R. Focșani),
Avem

$(3x^2 + 8x + 7)^2 = -(x^2 + x + 1)^2$, de unde extrăgând rădăcina pătrată :

$$3x^2 + 8x + 7 = \pm i(x^2 + x + 1), \quad i = \sqrt{-1}$$

obținem deci, următoarele două ecuațiuni :

$$(3-i)x^2 + (8-i)x + 7-i = 0 \text{ și}$$

$$(3+i)x^2 + (8+i)x + 7+i = 0, \text{ care dau imediat}$$

$$x_{1,2} = \frac{-3+i \pm \sqrt{-17+24i}}{2(3-i)}$$

$$\text{și } x_{3,4} = \frac{-3-i \pm \sqrt{-17-24i}}{2(3+i)}$$

PROBLEMA 15. Să se demonstreze că dacă ecuația :

$$x^2 + px + q = 0,$$

are rădăcini reale, atunci și ecuația :

$$qx^2 - (p^2 - 2q)(q+1)x + p^2(p^2 - 4q) + q(q+1)^2 = 0$$

va avea rădăcini reale.

N. Kaufmann

Soluție dată de D-nii **Florin C. Vasilescu** (Ploești), și **Al. M. Pantazi** (P. Neamț).

Discriminantul primei ecuații este :

$$p^2 - 4q \quad (1)$$

Discriminantul ecuației a doua este :

$$(p^2 - 2q)^2(q+1)^2 - 4q[p^2(p^2 - 4q) + q(q+1)^2];$$

sau efectuând operațiile găsim succesiv :

$$\begin{aligned}
 & [(p^2 - 2q)^2 - 4q^2](q+1)^2 - 4p^2q(p^2 - 4q) \\
 & = p^2(p^2 - 4q)(q+1)^2 - 4p^2q(p^2 - 4q) \\
 & = \frac{p^2(p^2 - 4q)[(q+1)^2 - 4q]}{p^2(q-1)^2(p^2 - 4q)} \quad (2)
 \end{aligned}$$

Comparând expresiunile (1) și (2), observăm că condițiunile de realitate, ale rădăcinilor, celor două ecuațiuni, se reduc la condițiunea unică :

$$p^2 - 4q \geq 0$$

ceia ce probează că cele două ecuațiuni au în acelaș timp rădăcinile lor reale sau imaginare.

Notă. A mai trimis o soluțiune mai puțin elegantă d-l *C. N. Rotaru*.

PROBLEMA 19. Să se elimine unghiul φ din ecuațiile :

$$\begin{aligned}
 \sin\varphi + \cos^2\varphi &= a \\
 \cos\varphi + \sin^2\varphi &= b
 \end{aligned}$$

N. Kaufmann

Soluție. Adunând și scăzând ecuațiile, membru cu membru găsim

$$\begin{aligned}
 \sin\varphi + \cos\varphi &= a + b - 1 \\
 \sin\varphi - \cos\varphi &= \frac{a - b}{2 - a - b}
 \end{aligned}$$

Substituind aceste valori în identitatea :

$$(\sin\varphi + \cos\varphi)^2 + (\sin\varphi - \cos\varphi)^2 = 2, \text{ obținem}$$

$$(a + b - 1)^2 + \left(\frac{a - b}{2 - a - b}\right)^2 = 2.$$

Observări. 1) D-nii *Florin C Vasilescu* și *Al. M. Pantazi*, au găsit rezultatul, rezolvând ecuațiile date, în raport cu $\sin\varphi$ și $\cos\varphi$, substituind apoi, valorile găsite în identitatea :

$$\sin^2\varphi + \cos^2\varphi = 1$$

2) D-nii *M. Prohib* și *Const. Mironescu* au trimis o bună soluțiune analoagă cu cea dată mai sus.

PROBLEMA 25. Să se construiască un triunghi cunoscându-se mediana *AM* și unghiurile pe care ea le face cu laturile *AB* și *AC*.

Gr. C. Zamfirescu

Soluție dată de D-nii : *Al. M. Pantazi* (P.-Neamt), *Florin C. Vasilescu* (Ploesti) *Const. A. Mironescu*, *N. Prohib* și *N. Gr. Dragomir* (Focșani).

Presupunem problema rezolvită. Fie *ABC* triunghiul căutat.

Prelungim pe *AM* cu lungime $MA' = MA$. Patrulaterul *ABA'C* este un paralelogram, căci diagonalele lui se taie în părți egale.

Ca să construim acest paralelogram, ducem lungimea $AA' = 2AM$, ducem apoi dreptele *AB* și *AC* făcând cu AA' unghiurile date, iar prin A' ducem paralele la aceste drepte.

Pentru ca problema să fie posibilă trebuie ca suma celor două unghiuri date să fie mai mică ca 180° .

Altă soluție. Construim mediana *AM* și determinăm direcțiile *AX* și *AY* ale celor două laturi. Problema revine în a duce prin *M* o dreaptă așa fel ca segmentul coprins între *AX* și *AY* să fie divizat de *M* în două părți egale.

Pentru aceasta ducem prin M, o dreaptă oarecare ce taie pe AX în H luăm pe prelungirea lui HM, o lungime $MH' = MH$ și ducem prin H' o paralelă la AX, aceasta taie pe AY în C, iar CM taie pe AX în B; ABC este triunghiul căutat.

PROBLEMA 27. Să se rezolve sistemul:

$$\sqrt{x} + \sqrt{y} = \sqrt{xy} - 1 = y - x$$

Const. Mironescu

Soluție dată de D-nii: **Florin C. Vasilescu** (Ploești), **Al. M. Pantazi** (P.-Neamț) și **N. Prohib** (Focșani).

Sistemul propus, se mai poate scrie astfel:

$$\sqrt{x} + \sqrt{y} = y - x \quad (1)$$

$$\sqrt{x} + \sqrt{y} = \sqrt{xy} - 1 \quad (2)$$

Ecuția (1) se poate încă scri:

$$(\sqrt{x} + \sqrt{y}) = (\sqrt{x} + \sqrt{y})(\sqrt{y} - \sqrt{x}), \text{ care ne dă}$$

$$\sqrt{x} + \sqrt{y} = 0, \text{ sau} \quad (3)$$

$$\sqrt{y} - \sqrt{x} = 1 \quad (4)$$

Ecuția (3) nu poate fi satisfăcută decât pentru

$$x = y = 0, \text{ care nu verifică sistemul.}$$

Din (4) deducem:

$$\sqrt{y} = \sqrt{x} + 1, \text{ care valoare, intr'oducând-o în}$$

(2) obținem ecuația:

$$x - \sqrt{x} - 2 = 0 \text{ care dă}$$

$$\sqrt{x} = -1 \text{ soluție neadmisibilă, și } \sqrt{x} = 2, \text{ deci}$$

$$x = 4 \text{ și } y = 9$$

PROBLEMA 28. Să se rezolve ecuația:

$$\begin{vmatrix} x & a & b & x \\ a & x & x & b \\ b & x & x & a \\ x & b & a & x \end{vmatrix} = 0$$

N. Kaufmann

Soluție dată de D-nii: **Fl. C. Vasilescu** (Ploești) și **Al. M. Pantazi** (P.-Neamț) **Dumitru Tomescu** (VII R. Focșani) și **Const. N. Rotaru** (VII R. Ploești).

Adunăm toate coloanele la prima coloană, și scădem apoi. linia I-a pe rând, din fiecare din celelalte linii, determinantul dat devine:

$$\begin{vmatrix} 2x+a+b & a & b & x \\ 0 & x-a & x-b & b-x \\ 0 & x-a & x-b & a-x \\ 0 & b-a & a-b & 0 \end{vmatrix} = (2x+a+b) \begin{vmatrix} x-a & x-b & b-x \\ x-a & x-b & a-x \\ b-a & a-b & 0 \end{vmatrix};$$

Adunăm acum coloana I-a, la coloana II-a a ultimului determinant; acesta

$$\text{devine: } \begin{vmatrix} x-a & 2x-a-b & b-x \\ x-a & 2x-a-b & a-x \\ b-a & 0 & 0 \end{vmatrix} = (a-b)^2(2x-a-b).$$

Ecuția dată se reduce la ecuația :

$$(a-b)^2(2x-a-b)(2x+a+b) = 0, \text{ care dă}$$

$$x = \pm \frac{a+b}{2}$$

Dacă $a = b$, ecuația devine o identitate cea-ce se poate observa imediat.

Observare. S'a mai primit o soluție eronată dela *M. D.*

PROBLEMA 33. Să se verifice identitatea :

$$(\cos^2 a - 1)[(\cos^2 a + 1) - 2\cos^2 a] + \sin^2 a(\sin^4 a + 3\cos^2 a) \equiv 0$$

Florin C. Vasileșcu

Soluție dată de D-nii : **Al. M. Pantazi** (VII R. P.-Neamț), **Gr. Coatu** (VI R. Lic „Codreanu“, Bârlad), **I. Botez**, **Const. A. Mironescu** și **N. Prohib** (VI R. Focșani).

$$\begin{aligned} \text{Avem} \quad (\cos^2 a + 1)^2 - \cos^2 a &= \cos^4 a + \cos^2 a + 1 \\ &= (1 - \sin^2 a)^2 + \cos^2 a + 1 \\ &= \sin^4 a + \cos^2 a + 2(1 - \sin^2 a) \\ &= \sin^4 a + 3\cos^2 a, \end{aligned}$$

și cum $\cos^2 a - 1 - \sin^2 a$, identitatea e adevărată, căci primul membru este egal cu suma a două cătimiegale și de semne contrare.

PROBLEME PROPUSE

51. Să se găsească cel mai mic număr de 3 cifre, divizibil cu 9, astfel că răsturnatul său să fie pătrat perfect.

V. Carâp

52. Să se determine cifrele x, y, z astfel ca numărul :

$$56zy0z$$

să fie pătrat perfect.

Seb. Kaufmann

53. Să se găsească numerile de 3 cifre, egale cu cubul sumei cifrelor lor.

N. Gr. Dragomir

54. a fiind un număr nedivizibil cu numărul prim p , să se demonstreze că avem :

$$1 \times 2 \times \dots \times (p-1) + a^{p-1} = \text{Mult. } p$$

Gr. Zadik

55. A_1, A_2, A_3 , fiind picioarele înălțimeii, bisectoarei și medianei duse din A în triunghiul ABC , să se găsească relația ce există între laturile a, b, c , ale triunghiului știind că :

$$\frac{A_1 A_2}{A_2 A_3} = \frac{m}{n}$$

Gr. C. Coatu

56. Se dă un triunghi ABC și se cere, să se ducă o paralelă la baza BC , care tăind pe AB în C' și AC în B' , cercul $AB'C'$ să fie tangent bazei BC .

Gr. C. Zamfirescu

57. Se consideră un paralelogram ABCD. O dreaptă Δ perpendiculară pe diagonala BD întâlnește laturile AB, BC, CD, DA respectiv în M, N, P, Q. Perpendicularele ridicate în aceste puncte, pe dreapta Δ , întâlnesc laturile CD, DA, AB, BC respectiv în M_1, N_1, P_1, Q_1 .

Să se demonstreze că dreptele M_1N_1 și P_1Q_1 sunt paralele.

N. Kaufmann

58. Să se rezolve ecuația :

$$\sqrt{1 + \frac{z}{a}} + \sqrt{1 + \frac{z}{b}} + \sqrt{1 + \frac{z}{c}} = 0$$

Const. A. Mironeșcu

59. Să se demonstreze că dacă cantitățile a, b, c sunt în progresie aritmetică și cantitățile :

$$a^2 - bc, b^2 - ca, c^2 - ab$$

vor fi în progresie aritmetică.

Seb. Kaufmann

60. Să se găsească funcția $\varphi(z)$, astfel ca

$$\varphi(z) + \varphi'(z) = az^2 + bz + c,$$

$\varphi'(z)$ fiind derivata lui $\varphi(z)$ în raport cu z .

N. Kaufmann

61. Se dau seriile :

$$S = 1 + \frac{z^2}{2!} + \frac{z^4}{4!} + \dots + \frac{z^{2n}}{(2n)!} + \dots$$

$$S_1 = \frac{z}{1!} + \frac{z^3}{3!} + \frac{z^5}{5!} + \dots + \frac{z^{2n+1}}{(2n+1)!} + \dots,$$

Se cere să se calculeze : $S, S_1, S^2 - S_1^2$.

Al. Pantazi

62. Să se rezolve ecuația :

$$(\operatorname{cosec} z + 1)(\operatorname{co}^2 z + \sin z - 1) + (\sec z - 1)(1 + \cos z - \sin^2 z) = \operatorname{tg} z.$$

V. Carâp

63. Să se demonstreze că avem :

$$\operatorname{arc} \operatorname{tg} (z + \sqrt{(z-1)^2 - 2}) + \operatorname{arc} \operatorname{tg} (z - \sqrt{(z-1)^2 - 2}) = \frac{1}{4}\pi$$

Al. M. Pantazi

64. Să se demonstreze identitatea :

$$\sin^2(\alpha + \beta) - (\operatorname{tg} \alpha + \operatorname{tg} \beta) \sin(\alpha + \beta) \cos(\alpha + \beta) + \operatorname{tg} \alpha \operatorname{tg} \beta \cos^2(\alpha + \beta) = \operatorname{tg} \alpha \operatorname{tg} \beta.$$

Al. M. Pantazi

65. Se împarte baza BC, a unui triunghi, prin punctele M, N, P în patru părți egale. Fie $\alpha, \beta, \gamma, \delta$, unghiurile BAM, MAN, NAP, PAC ce se formează în A. Să se probeze relația :

$$\left(\frac{1}{\operatorname{tg} \alpha} + \frac{1}{\operatorname{tg} \beta}\right) \left(1 + \frac{1}{\operatorname{tg}^2 \gamma}\right) = \left(\frac{1}{\operatorname{tg} \gamma} + \frac{1}{\operatorname{tg} \delta}\right) \left(1 + \frac{1}{\operatorname{tg}^2 \beta}\right)$$

Gr. Zamfirescu

Notă. Printre rezolvitorii problemei 3, s'a omis a se menționa: D-1 Tătăranu Ar. Gh. iar iar printre rezolvitorii problemei 30 D-1 Al. M. Pantazi.

INȘTIINȚARE

Soluțiunile problemelor propuse, se vor scrie fiecare separat.

Problemele propuse de D-nii corespondenți trebuie să fie însoțite cu o mică indicație asupra soluției. Fiecare manuscris trebuie să poarte iscălitura autorului.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință

„Luceafărul“

Nr. 3, 1914

Cu următorul cuprins bogat și variat:

Gh. Pădure	<i>Primejdia „împăcării“</i>	Maria Cunțan . . .	<i>Glas din stele (poezie)</i>
Manea Basarabă . .	<i>Gorunul!... Ciobanul (poezii)</i>	I. N. Părvulescu . .	<i>Sonet (poezie)</i>
Oct. C. Tăslăuanu .	<i>Nicolae Iorga</i>	Radu S. Dragnea .	<i>Poetul Șt. O. Iosef</i>
I. Agârbiceanu . . .	<i>Povestea unei emigrări</i>	I. N. Părvulescu . .	<i>Cântec (poezie)</i>
		I. Dragoslov	<i>Isprăvile Zuzei</i>

*Cronici: * * ** A cui este Ungaria? Dr. Ioan Felea: Intru amintirea trecutului. D. N. Ciotari: Modernizarea lui Shakespeare. Insemnări: † Dr. Nicolae Oncu. Cursurile „Asociațiunii“. I. Al. Brătescu-Voinești. Reaparitia „Neamului românesc“. Bobrinski și Kabalyuc. Băncile ungurești. „Șoimii“. Concertul Lucia Cosma în Sibiu. † Dr. Traian Mihailu. Societățile culturale ungurești. Spicuri.— Bialiografie.

Ilustrațiuni: Nicola Iorga. Iordănescu: Bustul lui Vasile Conta. Aurel Vlaicu (x), ca elev în liceul superior din Orăștie. Șt. O. Iosif. Țărani din Bucovina. † Dr. Nicolae Oncu. I. Al. Brătescu-Voinești.

Focșani, Tipografia „Unirea”
Al. Codreanu & sori